

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ
KULLANIMI ÖZ YETERLİLİKLERİ İLE
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARI VE DİJİTAL
OKURYAZARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Selçuk MACİT**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA**

Ekim 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Selçuk MACİT

T.C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Ana Bilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 54 sayfalık kısmına ilişkin 18/10/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: %20'dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dâhil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 18/10/2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA

Öğrenci: Selçuk MACİT

KILAVUZA UYGUNLUK

“Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki” başlıklı yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Selçuk MACİT

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA danışmanlığında **Selçuk MACİT** tarafından hazırlanan “**Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nın Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

18/10/2024

JÜRİ:

Danışman : **Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA** (imza)

Üye : **Doç. Dr. Suat POLAT** (imza)

Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan AY** (imza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun .... /.../ 2023 tarih ve.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Hızla dijitalleşen dünyamızda eğitim öğretim faaliyetlerinde teknoloji kullanımı önemli bir beceri haline gelmiş ve giderek daha fazla önem kazanmıştır. Birçok derste olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde de teknolojinin etkili kullanımı yalnızca öğretim sürecini zenginleştirmekle kalmaz aynı zamanda öğrencilerin dijital becerilerini de geliştirir. Bu kapsamda çalışma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı konusundaki öz yeterlilikleri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmada araştırmamın her aşamasında desteğini hissettiğim danışmanım ve dostum Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA'ya, sundukları kıymetli görüş ve önerilerle çalışmamı zenginleştiren tezimin jüri üyeleri Doç. Dr. Suat POLAT ve Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan AY'a, analiz çalışmalarında katkılarını sunan Doç. Dr. Fatih AYDOĞDU'ya ve araştırma sürecinde desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Nurettin BİROL'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırma sürecinde bana destek olan hocalarım, arkadaşlarım, meslektaşlarım ve çalışmamda yer alan öğrencilere minnettar olduğumu bildirmek isterim.

Beni yetiştiren sevgili anne ve babama, çalışmalarım boyunca yanımda olan ve hayatımı kolaylaştıran sevgili eşim Nilay MACİT ile biricik kızım Elif MACİT'e en derin teşekkürlerimi sunarım. Onların kıymetli destekleri olmadan bu çalışmayı tamamlamam mümkün olmazdı.

Bu tezin eğitimde teknoloji kullanımının önemi üzerine yapılacak çalışmalara ve sosyal bilgiler eğitimi alanına katkı sağlamasını temenni ediyorum. Eğitim alanına ilgi duyan herkese bu tezi sunmaktan mutluluk ve gurur duyuyorum.

Selçuk MACİT, Erzincan, 2024

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMI ÖZ YETERLİLİKLERİ İLE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI VE DİJİTAL OKURYAZARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Selçuk MACİT

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA

ÖZET

Çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu kapsamda çalışma sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin anlaşılması açısından önemli görülmektedir. Çalışmada nicel çalışma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Erzincan il merkezinde görev yapan 41 sosyal bilgiler öğretmeni ve bu okullarda öğrenim gören 880 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlik Ölçeği”, “10-12 Yaş Grubu Öğrencileri İçin Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesine bağlı olarak parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri puanlarının ortalamasının üzerinde olduğuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterliliklerinin cinsiyete ve mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının ortalamasının üzerinde olduğuna ulaşılmıştır. Cinsiyete göre öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin anlamlı olarak farklılaştığı ancak sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının anlamlı olarak farklılık göstermediği görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Teknoloji, Dijital Okuryazarlık, Tutum

THE RELATION BETWEEN SOCIAL STUDIES TEACHERS' SELF-EFFICACY OF TECHNOLOGY USAGE AND STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS SOCIAL STUDIES COURSE AND THEIR DIGITAL LITERACY

Selçuk MACİT

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, October 2024

Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Şenol Mail PALA

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the relation between social studies teachers' skills of technology usage and fifth grade students' digital literacy and attitudes towards social studies course. In this context, the study is considered important in terms of understanding the relation between social studies teachers' self-efficacy of technology usage and students' attitudes towards social studies course and digital literacy. Relational survey model, one of the quantitative study models, is used in this study. The study group is consisted of 41 social studies teachers working in Erzincan city centre in the 2023-2024 academic year and 880 fifth grade students studying at the schools in Erzincan. 'Self-Efficacy Scale for the Usage of Technology in Social Studies Teaching', "Digital Literacy Scale for 10-12 Age Group Students" and "Attitude Scale towards Social Studies Course" are used as data collection tools in the study. Mann Whitney U and Kruskal Wallis H, which are nonparametric tests, are used by reason of the non-normal distribution of the data. In addition, correlation analysis is conducted to determine the relation between teachers' self-efficacy in technology usage and their students' digital literacy skills and attitudes towards social studies course. In the study, it is found that social studies teachers' self-efficacy of technology usage scores are over the average. It is determined that teachers' self-efficacy of technology usage does not differ significantly according to gender and professional seniority. It is found that students' digital literacy skill levels and attitudes towards social studies course are over average. It is seen that students' digital literacy skills differ significantly according to gender, but their attitudes towards social studies course do not differ significantly. It is concluded that there is a positive and moderate relationship between social studies teachers' self-efficacy of technology usage and fifth grade students' digital literacy skills and attitudes towards social studies course.

Keywords: Social Studies, Technology, Digital Literacy, Attitude

İÇİNDEKİLER

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMI ÖZ YETERLİLİKLERİ İLE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI VE DİJİTAL OKURYAZARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Eğitimde Teknoloji Kullanımı	6
1.1.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı	7
1.1.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Kullanımı	8
1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Okuryazarlık	14
1.2. Eğitimde Tutum	19
1.2.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Tutumları	21
1.3. İlgili Araştırmalar	22

1.3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliliği ile İlgili Çalışmalar.....	22
1.3.2. Dijital Okuryazarlık İle İlgili Çalışmalar	24
1.3.3. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarıyla İlgili Çalışmalar.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	31
2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	31
2.3. Veri Toplama Araçları.....	32
2.3.1. Araştırmada Kullanılan Ölçekler.....	32
2.4. Verilerin Toplanması	34
2.5. Verilerin Analizi	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Düzeylerine Yönelik Bulgular .	37
3.1.1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliliklerine Yönelik Bulgular	38
3.1.2. Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliliklerine Yönelik Bulgular	39
3.2. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerine Yönelik Bulgular	39
3.2.1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Bulgular	41
3.3. Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına Yönelik Bulgular.....	41
3.3.1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular	43

3.4. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Dijital Okuryazarlıkları Arasında İlişkiye Yönelik Bulgular	43
3.5. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Derse Karşı Tutumları Arasında İlişkiye Yönelik Bulgular	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma	46
4.1.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Düzeylerine Yönelik Sonuç ve Tartışma	46
4.1.2. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerine Yönelik Sonuç ve Tartışma	48
4.1.3. Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına Yönelik Sonuç ve Tartışma	50
4.1.4. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Dijital Okuryazarlıkları Arasında İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma	51
4.2. Öneriler	53
KAYNAKÇA.....	55
EKLER.....	66
ÖZ GEÇMİŞ.....	76

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

SBDÖP	: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
AYÇ	: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Katılımcılara Ait Demografik Özelliklerin Betimsel Dağılımları.....	32
Tablo 3.1: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlik Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar	37
Tablo 3.2: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıfta Derse Giren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları	38
Tablo 3.3: Mesleki Kıdeme Göre Beşinci Sınıfta Derse Giren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	39
Tablo 3.4: Dijital Okuryazarlık Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar.....	39
Tablo 3.5: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerilerine ilişkin Mann Witney U Testi Sonuçları	41
Tablo 3.6: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutum Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar	41
Tablo 3.7: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutumlarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları.....	43
Tablo 3.8: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki	43
Tablo 3.9: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri Düzeylerine Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerilerine ilişkin Mann Witney U Testi Sonuçları.....	44
Tablo 3.10: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki	44
Tablo 3.11: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri Düzeylerine Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Tutumlarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları.....	45

GİRİŞ

Eğitimde teknolojinin kullanımı günümüzdeki eğitim süreçlerini dönüştürerek öğrencilere daha etkili ve ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sunma potansiyeli taşır. Teknoloji; bilgiye erişimi kolaylaştırır, öğrenme materyallerini çeşitlendirir ve öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklik sağlar. Ayrıca interaktif öğrenme araçları ve iletişim teknolojileri; öğrencilerin aktif katılımını teşvik eder, işbirliği becerilerini geliştirir ve küresel bağlantıları artırır. Teknolojinin eğitimde yer alması öğrencilerin bilgi çağında gereksinim duydukları becerileri edinmelerini destekleyerek onları geleceğe hazırlama potansiyeline sahiptir.

Teknolojinin öğrenme süreçlerine katkıları ortaya çıktıkça eğitim sisteminin temel bileşeni olan öğretmenlerden beklenen nitelikler de değişmiştir. Artık öğretmenlerin mevcut teknolojileri kullanarak içeriği etkin bir şekilde öğretme becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin derslerini işlerken teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilmeleri, öğrencilere daha etkileşimli ve ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sunmalarını sağlar. Aynı zamanda öğretmenlerin teknolojiyi kullanarak öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmelerini, işbirlikçi çalışmaları teşvik etmelerini ve öz-yönlendirme yeteneklerini desteklemeleri beklenmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin teknolojik becerilerini geliştirmeleri ve teknolojiyi daha etkin bir şekilde kullanabilmeleri günümüz eğitim sisteminin gereksinimlerini karşılamak için önemli bir gereklilik haline gelmiştir (Kolburan & Gökdaş, 2014).

Öğretmenlerin eğitim teknolojilerini uygun şekilde kullanarak öğretim sürecini zenginleştirmeleri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini geliştirmek için önemli bir adımdır. Bu teknolojik kaynaklar; öğrencilerin ilgi ve motivasyonunu artırabilir, farklı öğrenme stillerine hitap edebilir ve daha etkili bir öğrenme ortamı sunabilir. Öğretmenlerin bu kaynakları öğretimde kullanma becerisi öğrencilerin daha etkili ve kalıcı bir şekilde öğrenmelerine katkı sağlayabilir. Bu nedenle öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini [BİT] kullanma anlayışı ve düşüncesi her öğretmenin profesyonel gelişiminde yer almalıdır. Böylelikle öğrencilerin öğrenme sürecinde daha etkili ve verimli bir şekilde desteklenmesi sağlanabilir (Özkara vd., 2018).

Öğretmenlerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmalarını sağlayan faktörlerden biri dijital okuryazarlık becerileridir (Ng, 2012). BİT'lerdeki ilerlemeler, okuma yazma

becerilerini dönüştürerek dijital okuryazarlığı bireyin temel becerileri arasına dahil etmiştir (Maden vd., 2018). Günümüzde teknolojiyi hangi zaman, niçin ve ne ölçüde kullanmamız gerektiğini anlamak için çabalamak, dijital okuryazarlığın günlük yaşamımızdaki önemini ortaya koymaktadır (Özerbaş & Kuralbayeva, 2018). Dijital okuryazarlık becerisi; öğretmenler, öğrenenler ve tüm kullanıcılar için dijital öğrenme ortamlarında performanslarını artırmada ve karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmede önemli bir role sahiptir (Kellner, 2001). Bu bakımdan dijital okuryazarlık becerileriyle öğretmenlerin öğretme performansı ve öğrencilerin öğrenme performansı arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır (Tzifopoulos, 2020; Liu vd., 2020). Öğretmenlerin teknolojiyle uyumlu bir şekilde çalışabilmeleri, öğrencilerin bilgi çağı becerilerine ve daha güçlü bir dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmalarını sağlar (Kolburan & Gökdaş, 2014).

Eğitim teknolojileri hemen hemen her derste kullanılmakta, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde eğitime önemli katkılar sunmaktadır. Eğitim teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanıldığı derslerden birisi hiç şüphe yok ki sosyal bilgiler dersidir. Teknoloji sosyal bilgiler dersinde materyal olarak kullanılırken aynı zamanda ders içeriği olarak da yer almaktadır. Sosyal bilgiler dersinde özellikle teknolojinin toplum üzerindeki etkisi üzerinde durulmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler dersi öğretim programına [SBDÖP] yansıtılmış ve öğretim programının birçok ögesinde teknolojiyle ilgili içerik ve becerilere yer verilmiştir (MEB, 2005, 2018, 2024). Sosyal bilgiler dersinde eğitim teknolojilerinin kullanımı, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek ve daha etkili bir öğrenme ortamı sunmak açısından önemli bir role sahip olmuştur. Bu doğrultuda dijital okuryazarlık becerisi de SBDÖP’lerde yer almaya başlayarak sosyal bilgiler dersinde kazandırılması beklenen önemli bir beceriye dönüşmüştür.

Sosyal bilgiler derslerde öğretmenler ve öğrenciler tarafından teknolojinin etkin olarak kullanılması öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Derslerde teknolojinin kullanılması, geleneksel öğretim yöntemlerinin ötesine geçerek öğrencilere daha esnek, kişiselleştirilmiş ve çağın gereksinimlerine uygun öğrenme deneyimleri sunabilir. Bu durum öğrencilerin derse olan ilgisini artırabilir ve sosyal bilgiler dersini daha cazip hale getirebilir. Ders içerikleri dijital kaynaklar ve araçlarla zenginleştirilerek öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılması sağlanabilir. Ayrıca, öğretmenlerin dijital platformları kullanma becerisi, öğrencilerin dijital

dünyadaki çeşitli yetkinliklerini geliştirmelerine de katkı sunar. Öğretmenlerinin dijital araçları derslerinde verimli bir şekilde kullandıklarında öğrenciler dijital araçları daha etkili kullanmayı öğrenebilir ve bu da onların dijital okuryazarlık becerilerinin gelişmesine katkıda bulunabilir. Öğrenciler, dijital ortamları kullanma konusunda daha donanımlı hale gelirken, derslere yönelik tutumları da olumlu yönde değişebilir. Dolayısıyla öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusundaki öz güvenleri; öğrencilerin derse yönelik olumlu bir tutum geliştirmesini sağlarken aynı zamanda dijital becerilerini artırmasında önemli bir rol oynayabilir. Bu doğrultuda “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki nasıldır?” sorusu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı becerileri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu çerçevede çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilik düzeyleri nasıldır?
  - a. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
  - b. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri mesleki kıdeme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri nasıldır?
  - a. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları nasıldır?
  - a. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları arasında ilişki var mıdır?

5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasında ilişki var mıdır?

Önem

Bu çalışmanın önemi birkaç açıdan ortaya çıkabilir. Birincisi, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin anlaşılması, eğitim sisteminin etkinliği açısından önemlidir. Bu ilişkinin belirlenmesi, öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetkinliklerinin ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkisini ortaya koyması açısından kritiktir.

İkinci olarak bu çalışma eğitim politikaları ve öğretmen eğitimi için önemli ipuçları sunabilir. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusundaki öz yeterliklerinin artırılması, öğrencilerin dijital okuryazarlıkları üzerinde olumlu bir etki yaratabilir. Bu noktada eğitim programlarının ve öğretmen eğitiminin, teknoloji entegrasyonu ve dijital becerilerin geliştirilmesine odaklanması önem kazanır.

Son olarak bu tür bir araştırma, eğitimdeki eksiklikleri veya güçlü yanları belirleme potansiyeline sahiptir. Eğitim sistemlerinin dijitalleşme sürecinde, öğretmenlerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve öğrencilerin de dijital becerilerini geliştirebilmeleri için yapılan bu tür analizler, eğitim kalitesinin artırılmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı ve öğrenci tutumları arasındaki ilişkinin anlaşılması, eğitimdeki stratejilerin ve politikaların geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Sınırlılıklar

Çalışmadaki katılımcılar bir ilde yer alan beşinci sınıf öğrencileri ve sosyal bilgiler öğretmenleri ile sınırlıdır. Bu nedenle sonuçlar bu bölgeye özgü olabilir ve çalışma sonuçlarının genelleştirilebilirliği açısından sınırlamalara yol açabilir. Bulgular farklı bölgelerdeki öğretmen ve öğrenciler için geçerli olmayabilir. Çalışma grubu evreni temsil etmek için yeterince büyük ve çeşitli olmayabilir.

Çalışmada elde edilen veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır. Dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanımı gibi konular zamanla değişebilir. Bu nedenle elde edilen bulguların belirli bir döneme ait olduğu söylenebilir.

Elde edilen veriler çalışmada kullanılan veri toplama araçları ile sınırlıdır. Öğrencilere uygulanan ölçeklerin uzunluğu katılımcıların motivasyon ve dikkatini etkilemiş ve yanıtların kalitesini düşürmüş olabilir. Ölçeklerdeki yanıtlar katılımcıların ölçekleri doldururken gösterdikleri dikkate ve motivasyona bağlı olarak değişebilir. Bu durum veri kalitesini etkileyebilir.

Çalışmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ve dijital okuryazarlık düzeyleri ile öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyleri sadece ölçeklerle ölçülmüştür. Katılımcıların tutum, beceri ve teknoloji kullanım davranışları doğrudan gözlemlenmemiştir. Bu durum veri toplama sürecinde elde edilen verilerin eksik kalmasına sebep olabilir.

Veri toplama sürecinde kullanılan ölçekler katılımcıların kendi beyanlarına dayanmaktadır. Çalışmada katılımcıların teknolojiye erişimi, okulların teknolojik altyapısı, aile desteği, öğretim stratejileri, katılımcıların teknolojiye olan ilgileri ve sosyo-ekonomik gibi durumlar göz önüne alınmamıştır. Ancak bu dış etkenler çalışmanın sonuçlarını etkileyebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Teknoloji, insanın çevresini kontrol altında tutmak ve dönüştürmek amacıyla ürettiği araçlar ve bu araçlarla ilgili bilgi birikiminin bütünüdür (TDK, 2024). Teknoloji, günlük yaşamda karşılaşılan görevleri gerçekleştirmek ve problemleri çözmek için kullanılan ürün ve süreçleri ifade eder (MEB, 2018). Teknoloji, insanların potansiyellerini artırmak için bir araçtır (Taş & Düz, 2016). Teknoloji, zaman ve iş gücü açısından avantajlar sunar. Teknolojinin sürekli olarak ilerlemesi, yenilikçi çözümler sunması açısından önemlidir (Güneş & Buluç, 2017). Eğitimde teknoloji ise insanların bilgi ve becerilerini daha işlevsel bir şekilde kullanmalarını sağlar ve süreci daha sistemli bir hale getirir. Bu araçlar, yaşamı kolaylaştırır ve bireylere yeni fırsatlar sunar.

Eğitim alanında teknolojinin olumlu etkileri bulunmaktadır. Eğitim kurumları, bilgi ve iletişimde kullanılabilecek teknolojik gelişmeleri eğitim faaliyetlerine dâhil etmiştir (MEB, 2018). Teknolojik dönüşüm, eğitimin önemli bir parçasıdır (Yürektürk & Coşkun, 2020). Teknoloji, toplumsal yaşamı etkileyen birçok alanda köklü değişiklikler yaratırken eğitim süreçlerini dönüştürür (Akpınar, 2003). Teknoloji dersleri daha etkili hale getirir ve öğrencilerin farklı deneyimler yaşamasına olanak tanır (Güneş & Buluç, 2017).

Teknoloji, dersleri daha ilgi çekici kılar ve öğrencilere soyut konuları daha iyi anlama şansı verir (Güneş & Buluç, 2017). Eğitimde teknoloji kullanımı, öğrencilerin katılımını artırır ve öğretmenlerin iş birliği becerilerini geliştirir (Gülcü vd., 2013). Öğretmenlerin ve teknolojinin bir araya getirilmesi, eğitim kalitesini artırır ve öğrenmeyi daha verimli hale getirir (Korkmaz & Ünsal, 2016). Bu yaklaşım, öğrencilerin daha etkili öğrenmelerini ve teknolojiden faydalanan toplumun yetişmesini

destekler. Bunlarla birlikte eğitimde teknoloji kullanımı birçok avantajın yanı sıra öğrencilerde dikkat dağılmasına neden olabilir, maliyetleri artırabilir ve ek eğitim gerektirebilir (MEB, 2018). Tüm bunlar eğitimde teknoloji kullanımında özenli bir şekilde hareket etmeyi gerektirdiği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda MEB, eğitimde teknoloji entegrasyonunu teşvik etmek için çeşitli eğitimler sunmaktadır (Kolburan & Gökdaş, 2014).

1.1.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı

Öğretmenlerin teknoloji kullanımı, eğitim süreçlerine olumlu katkılarda bulunur ve onların kariyer planlamalarında önemli bir yer tutar (Kızılkaya Cumaoglu & Diker Coşkun, 2012). Bilgi çağının gerektirdiği beceriler; öğrencilerin bilgiye erişim, düzenleme, değerlendirme, sunum ve iletişim gibi becerilere sahip olmalarını önemli kılar. Bu beceriler sadece öğrencilere değil öğretmenlere de kazandırılmalıdır. Öğretmenlerin teknolojiye yönelik beceri ve özgüvenleri, öğrencilerin akademik başarıları ve ders tutumları üzerinde büyük etkiye sahiptir (Christansen, 2002; Erdemir vd., 2009; McGrail, 2005; Özkara vd., 2018).

Öğretmenlerin teknolojiye yönelik olumlu tutumları ve becerileri, öğrencilerin öğrenme süreçlerini etkili ve etkileşimli hale getirerek motivasyonlarını artırabilir (Güneş & Buluç, 2017). Ayrıca teknoloji sadece öğretmenlere öğretme aracı olarak değil, öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmalarını desteklemek için de entegre edilmelidir (Akpınar, 2003).

Öğretmenlerin teknolojiyi etkili kullanımı; öğrencilerin ilgisini artırabilir, farklı öğrenme stillerine hitap edebilir ve öğrenme deneyimlerini geliştirebilir (Güneş & Buluç, 2017). Bu, öğretmenlerin teknolojiye uyum sağlaması ve öğrencileri çağın gerektirdiği becerilere hazırlaması gerektiği anlamına gelir (Önal & Çakır, 2016). Eğitimde teknolojik imkânların artmasının öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha verimli kullanılacağını savunan Kaya (2008) bu durumu, öğretmenlerin ve öğrencilerin teknolojik araçlarla destekli öğretime yönelik istek ve yeterliliklerine bağlamaktadır. Yaman (2019), okulların teknolojik imkânlar açısından iyileştirilmesinin ve öğretim materyali olarak teknolojik yeniliklere yer vermenin, öğrenciye kazandırılması hedeflenen davranışta etkili olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin teknolojiyi derslerde etkili bir şekilde kullanabilmesi için teknolojiyle ilgili bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri derslerine nasıl entegre edeceklerini bilmeleri önemlidir (Kurtoğlu & Seferoğlu, 2013). Bu nedenle, eğitim fakülteleri öğretmen adaylarını teknoloji kullanımı konusunda güçlü bir temelle yetiştirmelidir (Özkara vd., 2018). Hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin teknoloji yeterliklerini geliştirerek öğretim süreçlerine entegrasyonunu sağlar (Özkara vd., 2018). Bu eğitimler, öğretmenlere basit ve etkili teknolojik araçları kullanma konusunda rehberlik ederek teknoloji destekli öğretimi benimsemelerine katkı sunar (Ertmer, 2005). Bu nedenlerle öğretmenlere eğitimde teknoloji kullanımı konusunda eğitimlerin verilmesi önemsenmelidir.

1.1.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Kullanımı

Teknoloji, öğrencilere yaratıcı cevaplar üretme ve çalışma-boş zaman etkinlikleri arasında sınırların kalkmasına olanak tanır. Öğrenciler, teknoloji sayesinde müfredat ve müfredat dışı etkinliklerde kendilerini ifade edebilir ve kolaylıkla geçiş yapabilirler. Bu durum öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirerek öğrencilerin daha aktif ve bağımsız bireylere dönüşmelerini sağlar (McGillivray vd., 2015). Teknoloji aynı zamanda öğrencilere iletişim ve iş birliği fırsatları sunar. Öğrenciler; projelerde birlikte çalışabilir, dijital platformlar aracılığıyla fikir alışverişi yapabilir ve tartışabilirler. Bu da sosyal becerilerini geliştirir ve etkili iletişim kurma becerileri kazandırabilir.

Bir ilköğretim dersi olan sosyal bilgiler, disiplinler arası bir yapıya sahiptir ve çeşitli disiplinlere ait somut ve soyut kavramları içerir. Teknoloji, bu kavramların sınıfa taşınmasını kolaylaştırır (Erdoğan & Şerefli, 2021). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı, öğrencilerin güncel kaynaklara erişimini sağlar. Belgeseller, haritalar, grafikler ve videolar gibi materyaller öğrencilere soyut kavramları somutlaştırarak öğrenmeyi destekleyebilir. İnternet aracılığıyla dijital kütüphaneler ve çeşitli platformlar sosyal bilgiler konularında güncel verilere erişimi kolaylaştırır. Yaman (2019), okulların teknolojik olanaklarla güçlendirilmesinin ve derslerde güncel teknolojik yeniliklerin öğretim materyali olarak kullanılmasının sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin hedef davranışları kazanmalarında etkili olduğunu vurgulamıştır.

Öğretim teknolojileri, sosyal bilgiler dersindeki kavramları öğrencilere daha etkili bir şekilde aktarır. Teknoloji, öğrencilere etkileşimli ve görsel öğrenme deneyimi sunarak kavramları öğrencilerin daha iyi anlamalarını sağlar (Dere & Ateş, 2020). Bu durum öğrencilerin bilgilerini kalıcı hale getirmelerine, motivasyonlarını artırmalarına ve derslere aktif katılımlarına yardımcı olabilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerini etkileyici bir şekilde kullanabilmeleri için kendi yeterliklerini belirlemeleri önemlidir (Kılınç vd., 2016). Öğretmenlerin teknolojiyi pedagojik yöntemlerle birleştirebilmeleri, öğrencilerine daha etkili bir eğitim sunmalarına yardımcı olur (Erdoğan & Şerefli, 2021). Örneğin sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından sıkça tercih edilen etkileşimli tahtalar sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin dikkatini ve derse katılımını artırır (Dere & Ateş, 2020). Bu nedenlerle öğretmenlerin bu araçları etkili kullanabilmeleri için eğitim almaları önemlidir. Devlet ve çeşitli kurumlar da öğretmenlerin teknolojiyi kullanma becerilerini artırmak için destekleyici seminerler ve kurslar düzenler.

1.1.2.1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Teknoloji Kullanımı

Teknoloji ve bilimde yaşanan önü alınmaz hızdaki değişim; toplumun ve bireylerin değişen ihtiyaçlarını, öğrenme ve öğretme teorilerindeki yenilikleri doğrudan ve derinden etkilemiştir. Yaşanan bu dönüşüm; bilgiyi üretme yeteneğine sahip olan, günlük yaşamda işlevsel olarak kullanabilen, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, girişken, kararlı, iletişim yeteneği gelişmiş, empati yeteneği gelişmiş, yaşadığı topluma ve kültürüne olumlu etkiler yapabilen niteliklere sahip bireyleri tanımlamaktadır. SBDÖP'nin de sürekli bir şekilde bu değişimlere ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlara uyumlu olması amaçlanmaktadır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler dersinin konularında teknolojik ve bilimsel gelişmelerin ele alınması; yenilikçi, eleştirel ve bilimsel düşünme becerilerinin, bilim ve teknolojiye ilişkin ilerlemelerin temelini oluşturduğunun anlaşılması yönünden önem arz etmektedir (Oğuz Hataç & Demir, 2018). Özellikle teknolojiye hızlı değişimi yakalayabilmek için SBDÖP'nin birçok ögesinde teknolojiyle alakalı konulara yer verilmiştir. 2018 SBDÖP incelendiğinde bu ögelerin; yetkinlikler, dersin özel amaçları, beceriler, değerler,

öğretim programının uygulanması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar, öğrenme alanlarının açıklamaları ve kazanımların olduğu görülmektedir.

1.1.2.1.1. Yetkinlikler

21. yüzyılda öğrencilerin bilgiye erişme ve onu kullanma yeteneklerini geliştirmenin önemi artmaktadır. Öğrencilerin sadece bilgi sahibi olmaktan ziyade bilgiyi kullanabilen ve projeler gerçekleştirebilen öğrencilere dönüşümü söz konusu olmaktadır (Baldwin, 2009). Avrupa Birliği Konseyi; bireylerin sağlıklı ve sürdürülebilir bir yaşam tarzı, kişisel tatmin, istihdam edilebilirlik, etkin vatandaşlık ve sosyal katılım için gereksinim duyacakları sekiz temel yetkinliği tanımlamış ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesini [AYÇ] belirlemiştir (European Commission, 2018). Bu çerçeve kapsamında bireyler yetiştirmek için öğretim programlarının iyileştirilmesi ve uygulamadaki programların bu hedefler doğrultusunda düzenlenmesi önemli görülmektedir. Bu doğrultuda ülkemizde de AYÇ ile uyumlu olarak Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi [TYÇ] oluşturulmuştur (Pala, 2022). TYÇ'nin oluşturulmasından sonraki gelişme ise anahtar yetkinliklerin öğrencilere kazandırılmasına önem veren öğretim programların hazırlanması olmuştur (Yalkın & Işık, 2019). 2018 yılında güncellenen tüm öğretim programlarında belirlenen yetkinliklere yer verilmiştir. Bu kapsamda anahtar yetkinliklere yer veren öğretim programlarının bir tanesi de sosyal bilgilerdir (Pala, 2022). Öğretim programında bazı yetkinliklerin açıklamalarında teknoloji kullanımına da yer verilmiştir. Bu yetkinlikler ve açıklamaları (MEB, 2018);

1.1.2.1.1.1. Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler

Bu yetkinliğin teknolojik yetkinlik kısmında insan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla metodoloji ve bilginin uygulanması önem arz etmektedir. Bilim ve teknolojideki yetkinlik, insan faaliyetlerinin neden olduğu değişimleri anlamak ve her bireyin vatandaşlık sorumluluklarını kavrayabilme yetisini içermektedir.

1.1.2.1.1.2. Dijital Yetkinlik

Dijital yetkinlik; iletişim, iş dünyası ve günlük yaşam için iletişim ve bilgi teknolojilerinin eleştirel ve güvenli bir biçimde kullanılmasını içerir. Bu yetkinlik; bilgiye erişim sağlanması, bilginin değerlendirilmesi, depolanması, üretilmesi, sunumu ve paylaşımı için bilgisayarların kullanılmasının yanı sıra iletişim kurulması ve genel ağ

yardımla ortak paylaşımlı ağlara katılım sağlayabilmesi gibi birçok temel beceriye dayanmaktadır.

1.1.2.1.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

SBDÖP'nin de 18 adet özel amaca yer verilmiştir. Bu amaçlar incelendiğinde teknolojiyle ilişkili olabilecek iki amaca yer verildiği görülmüştür (7 ve 11. madde). Bu amaçlar (MEB, 2018):

7. Madde: Bireylerin eleştirel düşünme yetisine sahip olmaları sayesinde güvenilir ve doğruluğu kanıtlanabilen bilgiye ulaşma yöntemlerini bilmeleridir.

11. Madde: Bireylerin teknoloji ve bilimin gelişim evrelerini ve toplumsal yaşama olan etkilerini anlamaları sayesinde iletişim ve bilgi teknolojilerini, farkındalığı yüksek bir şekilde kullanmalarındır.

1.1.2.1.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Temel Beceriler ve Değerler

SBDÖP'de temel becerilerden dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı ve iletişim becerilerinin; SBDÖP'nin bünyesinde var olan değerlerden ise bilimsellik değerinin teknolojiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

1.1.2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

SBDÖP uygulanırken 10 adet dikkat edilecek hususa yer verilmiştir. Bu hususlardan ikisinde (7. ve 10. madde) teknoloji ile ilgili içeriğe yer verildiği görülmektedir. Bu maddeler (MEB, 2018):

7. Madde: Sosyal bilgiler öğretiminde sanal müze turlarının yapılabileceğine değinmektedir.

10. Madde: Günümüzde dijital teknolojideki ilerlemelere bağlantılı olarak yurttaşlık hakları ve sorumluluklarıyla ilgili farklı durumlar ortaya çıkmıştır. Bu durumlar; sanal ticaret, dijital vatandaşlık, sosyal medya, e-devlet, e-ticaret gibi konuları içermekte ve aynı zamanda kişisel bilgilerin gizliliği, kimlik hırsızlığı, dijital bölünmüşlük, siber zorbalık ve siber dolandırıcılık gibi sorunları da beraberinde

getirmektedir. Öğrencilerin dijital vatandaşlık yetkinliklerini geliştirmek için bahsi geçen konularda ders içinde ve ders dışında etkinlikler yapılmalıdır.

1.1.2.1.5. Öğrenme Alanları

SBDÖP incelendiğinde yedi öğrenme alanı olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanlarının üçünün (“Bilim, Teknoloji ve Toplum”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Küresel Bağlantılar”) açıklamalarında teknolojiyle ilgili içeriğe yer verilmiştir (MEB, 2018).

1.1.2.1.5.1. İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Günümüzde ulaşılan teknolojik gelişmeler sayesinde insanlar tüm dünya ile iletişim kurabiliyor, böylece karşılıklı etkileşim içerisinde olma imkânına sahip oluyorlar (MEB, 2018).

1.1.2.1.5.2. Bilim, Teknoloji ve Toplum

Bahsedilen öğrenme alanında öğrencilerden bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin temelinde özgün, bilimsel ve eleştirel düşüncenin olduğunu anlamaları ve aynı zamanda teknolojiyi kullanma becerisini bilgiye erişimde kullanmaları beklenmektedir. Bununla birlikte, bilim ve teknolojinin ilerleme sürecini ve toplumsal yaşama olan katkılarını kavramaları amaçlanmaktadır. Öğrenciler, teknolojilerin günlük hayatla olan ilişkisini anlarken gelişen teknolojinin ortaya çıkardığı bazı ürünlerin doğaya yaptığı olumsuz etkileri de tartışmaktadır (MEB, 2018). Turan ve Karasu Avcı (2018) bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanının, teknolojik konuların en yoğun şekilde ele alındığı öğrenme alanı olduğunu ayrıca bireyin çevresindeki teknolojik ürünlere ve bu ürünlerin zaman içinde nasıl değiştiğine odaklandığını belirtmiştir.

1.1.2.1.5.3. Küresel Bağlantılar

Yaşadığımız çağda bireyler, fikirler, inançlar, sermaye, bilgi ve teknoloji, kültürel ve siyasi sınırların ötesine geçerek küresel ölçekte kendini göstermektedir. Bu dönemde devletler hem iş birliği yaparak hem de rekabet ederek diğer ülkelerle ilişkilerini sürdürmek durumundadır. Bu nedenle, öğrencilerin yaşadığı dünyadaki bu ilişkileri anlama ve değerlendirme yeteneklerine sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Küresel bağlantılar öğrenme alanı incelendiğinde değişen dünyanın güncel

konularına ilgi duyan, karşılaştığı sorunlara çözüm bulup sunabilen, sorumluluk almakta istekli olan Türk vatandaşlarının yetişmesinin amaçlandığı görülmektedir (MEB, 2018).

1.1.2.1.6. Kazanımlar

SBDÖP'nin de 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda toplam 131 kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanımlardan bazılarında teknolojiye yönelik içeriklere yer verilmiştir (MEB, 2018).

1.1.2.2. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Teknoloji Kullanımı

Ülkemizde “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” çerçevesinde SBDÖP 2024 yılında güncellenmiştir. Öğretim programının birçok ögesinde teknoloji kullanımına yer verilmiştir. SBDÖP'nin (MEB, 2024);

Özel amaçlar arasında öğrencilerin; bilimsel ve teknolojik gelişim süreçlerinin toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini yorumlayabilme becerisi kazanmaları (Madde 15) ve bilişim teknolojilerini öğrenme, araştırma süreçlerinde etkili bir şekilde kullanmaları ile dijital ortamlarda güvenlik ve gizlilik bilinci geliştirmelerine (Madde 18) yönelik hedeflere yer verilmiştir.

Programlar arası bileşenlerinde; öğrencilerin bilgi teknolojilerindeki ve yaşam koşullarındaki değişimlere uyum sağlayabilmeleri, yeni teknolojik gelişmeleri günlük hayatta kullanabilme yetkinliği kazanmaları ve dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine vurgu yapılmıştır.

İçerik çerçevesinde; "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanının açıklamalarında, dijital ortamda güvenlik ve gizlilik, teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımı, teknolojinin kültürel değişim üzerindeki etkisi, bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin toplum üzerindeki yansımaları ve buluşların toplumsal yaşama olan etkileri ön plana çıkarılmıştır. "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanında ise dijitalleşmenin ve teknolojik gelişmelerin vatandaşlık haklarına olan etkisi ele alınmıştır.

Öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerinde; teknolojik gelişmelerin toplum hayatına etkileri, teknolojik ürünlerin bilinçli kullanımı, vatandaşlık haklarının kullanımında dijitalleşme, teknolojik gelişmelerin etkileri, ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolü, bilimsel ve teknolojik

gelişmelerin gelecekteki toplum hayatına etkileri, dijital kaynakları inceleme gibi konular üzerinde durulmuştur.

Öğrenme öğretme yaşantılarında; çeşitli işitsel, görsel, görsel-işitsel ve teknoloji destekli materyallerin tercih edilmesi ön plana çıkarılmıştır.

Farklılaştırma, zenginleştirme ve destekleme etkinliklerinde; dijital sergi oluşturma, dijital öykü yazımı, dijital içerik üretimi, karikatür çizme, dijital kart oluşturma, dijital ortamda kolaj çalışması yapma, çevrimiçi ortamı kullanma, dijital broşür hazırlama, dijital kaynakları inceleme, dijital ürün oluşturma, dijital uygulamaları kullanma, dijital pano ve sunum hazırlama, dijital bir çizgi roman ya da animasyon hazırlama, dijital içerik izleme, dijital içeriklerle öğrenme gibi konulara vurgu yapılmıştır.

1.1.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Okuryazarlık

1.1.3.1.Okuryazarlık Becerisi

Bilgi akışındaki hızın artmasıyla birlikte günümüzde sadece temel okuma yazma ve matematik becerilerinin yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Artık bilgiye erişme, kullanma, yönetme ve değerlendirme yetenekleri hayati bir önem taşımaktadır (Gelen, 2017). Toplumların değerleri ve beklentileri; çağın özelliklerine, kabullerine ve anlamlarına bağlı olarak sürekli olarak evrilmektedir. Bu bağlamda, okuryazarlık giderek çağın taleplerine uygun şekilde tanımlanan bir beceri olarak daha fazla önem kazanmaktadır. Bugün yerel, ulusal ve küresel düzeyde topluma katılım için gerekli olan donanımın okuryazarlık açısından kritik bir öneme sahip olduğu kabul edilmektedir (Kellner, 2001). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, okuryazarlık kavramını etkilemekte ve her teknoloji kendi özel okuryazarlık becerilerini gerektirmektedir.

Birleşmiş Milletlerin 1990 yılını “Uluslararası okuryazarlık yılı” ilan etmesi okuryazarlık kavramının önemini vurgulamıştır. Bu gelişme; okuryazarlığın değerini artırmakla birlikte yeni okuryazarlık türlerinin gelişmesine de öncülük etmiştir (Kurt vd., 2014). Sonuç olarak okuryazarlığın geleneksel tanımının ötesinde çok boyutlu ve esnek bir beceri olduğu görülmekte, çağın gereksinimlerine uygun bir şekilde evrilmekte ve önem kazanmaktadır.

1.1.3.2. Dijital Okuryazarlık Becerisi

Dijital vatandaşlık eğitimi modern toplumlarda vazgeçilmez bir unsurdur. Çünkü dijital vatandaşlık bireylere dijital dünyada sağlıklı, etik ve sorumlu bir tutum içinde hareket etme becerisi kazandırır. Bu eğitim; dijital vatandaşlık kavramının pekiştirilmesine, dijital becerilerin geliştirilmesine ve online ortamlarda toplumsal sorumlulukların anlaşılmasına odaklanır. Ayrıca dijital vatandaşlık dersleri; öğrencilere dijital dünyada haklarını ve sorumluluklarını anlama, çevrim içi iletişimde etik davranışları sergileme konularında rehberlik eder. Dolayısıyla bu eğitim; bireylerin dijital dünyada aktif, bilinçli ve etik bir şekilde varlık göstermesini destekler. Bunun yanında toplumsal katılımı güçlendirir ve dijital yaşamın dinamiklerine uyum sağlama konusunda önemli bir role sahiptir.

Dijital vatandaşlık Mossberger vd. (2007) tarafından online platformlarda toplumsal katılımın gerçekleştirilebilme becerisi olarak tanımlanmıştır. Dijital vatandaşlar, interneti düzenli ve etkin bir şekilde kullanarak hem ekonomik kazanç elde etmek hem de vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirmek için teknolojiyi sıkça kullanırlar. Bu kavram; bilişim araçları ve internetin etik, güvenli ve sorumlu kullanımına dair bilgi sahibi olmayı aynı zamanda bu tutumları ve becerileri sergilemeyi ifade eder (Peker Ünal, 2017). Dijital okuryazarlık becerisi, dijital teknolojileri kullanarak bilgiye erişme, işlem yapma, problem çözme ve bu teknolojileri güvenli ve etkili bir biçimde kullanabilme yeteneğidir (Pala, 2019). Dijital vatandaşlığı ele alan Ribble (2011) ise dijital vatandaşlığın dokuz temel ögesi olduğunu, bunların; dijital ticaret, dijital etik, dijital erişim, dijital hukuk, dijital okuryazarlık, dijital iletişim, dijital haklar ve sorumluluklar, dijital güvenlik ve dijital sağlık olduğunu belirtmiştir.

Bilişim ve iletişim teknolojilerinin eğitimdeki avantajları arasında zaman ve mekân kısıtlarını ortadan kaldırma, geniş kitlelere içerik sunma, kişisel farklılıklara odaklanma, anlık geri bildirim alma ve verilerin saklanabilmesi gibi özellikler bulunmaktadır (Peker Ünal, 2017). Ancak bu teknolojilerin günlük hayattaki kullanımı bazı sorunları da beraberinde getirir. Dijital okuryazarlık becerisi bu sorunların çözümünde yol göstermektedir. Ayrıca bireylere dijital vatandaşlık konusunda bilgi sunmakta, beceri ve tutum kazandırmaktır.

Dijital okuryazarlık terimi; Gilster tarafından 1990'ların sonlarında kullanılmış ve bilgi çağında dijital teknolojilerle etkili iletişim kurabilme, bilgiyi değerlendirme, paylaşma ve işleme becerilerini ifade etmektedir (Meyers vd., 2013). Dijital okuryazarlık, Ribble'ın (2011) tanımına göre teknoloji kullanımını öğrenme ve öğretme sürecine entegre ederken Martin (2005) tarafından vurgulanan kavram ise bireylerin farkındalığını, tutum ve yeteneklerini geliştirme, dijital kaynaklara erişim, değerlendirme ve sentezleme becerilerini içermektedir. Özerbaş ve Kuralbayeva (2018) dijital okuryazarlığı; internet üzerinden etkili araştırma yapma, değerlendirme ve dijital teknolojilerle bilgi toplama becerisi olarak tanımlarken Aslan (2016) ise farkındalık, etkin kullanım, doğru bilgiye ulaşma, paylaşma ve eğitimde teknoloji kullanımı becerisi olarak ele almıştır. Bu çerçevede, dijital okuryazarlık becerisi; bilgiye dijital teknolojiler aracılığıyla erişme, işleme, problem çözme ve bu teknolojileri daha aktif ve güvenli bir şekilde kullanabilme yeteneğini içermektedir.

Dijital okuryazarlık, çevrim içi ortamda belge ve bilgileri doğru ve yerine uygun kullanma yeteneği ile doğru bilgiye erişme becerilerini içermektedir (Aslan, 2016). Dijital okuryazarlık, kullanıcıların dijital ortamdaki öğrenme ve etkinliklerin niteliğini değerlendirmede faydalı bir ölçüt olarak kabul edilir. Bu kavram; teknoloji okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, ağ okuryazarlığı, elektronik okuryazarlık, medya okuryazarlığı ve görsel okuryazarlık gibi çeşitli türlerle ilişkilendirilmiştir (Altun & Alpan, 2021).

Dijital okuryazarlık, günümüzde bireyler için küresel düzeyde kritik bir beceri haline gelmiştir. Avrupa'da; eğitimcilerin, öğrencilerin ve öğrenme destek personelinin çeşitli beceriler kazanmasını amaçlayan 'Avrupa Dijital Okuryazarlık Çerçevesi' oluşturulmuştur. Avrupa Dijital Okuryazarlık Çerçevesi'ne göre dijital okuryazarlık üç farklı seviyeye ayrılır: Seviye I - Dijital Yetkinlik: Temel kavramsal anlayışlar, beceri seviyeleri, yaklaşımlar, tutumlar ve farkındalıkları içerir. Seviye II - Dijital Kullanım: Önemli ve kritik düzeyde dijital kullanımdır. Bu seviyede, belirli meslek veya alanlarda yetkinlik gerektiren dijital uygulamalar bulunmaktadır. Kullanıcılar; meslekleri, alanları veya yaşam bağamlarına özgü dijital yetkinlikleri kullanırlar. Seviye III - Dijital Dönüşüm: Dijital dönüşümün en üst seviyesidir. Yaratıcılık ve inovasyona olanak sağlayan gelişmiş dijital kullanımları içerir. Birçok dijital okuryazar bu seviyeye

ulaşabilir ancak dönüşüm zorunlu bir koşul değildir. Uygun ve bilinçli bir kullanım düzeyi, dijital okuryazarlık için yeterlidir (Martin & Grudzieci, 2006).

Dijital okuryazarlık becerisi; geleneksel okuryazarlığın yerini almak yerine çağdaş dünyada çalışma, öğrenme ve sosyalleşme bağlamında geleneksel okuryazarlığa olumlu etkide bulunan bir uzantı olarak görölmektedir (Churchill vd., 2008). Dijital okuryazarlık, çağın dinamiklerine uyum sağlamak ve bilgi çağında etkili iletişim kurmak için giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu beceri; öğrenme süreçlerinde katılımcıların dijital dünyada doğru bilgiye ulaşma, bu bilgiyi değerlendirme ve etkili bir şekilde kullanma yeteneklerini güçlendirmekte ve onları bilgi çağının gerekliliklerine hazırlamaktadır.

Dijital okuryazarlık becerisine sahip olmayan bireyler, çevrimiçi platformlarda yanlış bilgilere maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu durum, çeşitli potansiyel riskleri beraberinde getirebilir (Aslan, 2016). Dijital teknolojideki ilerlemeler, vatandaşlık hakları ve sorumluluklarıyla alakalı dijital vatandaşlık, e-devlet, sosyal medya ve sanal ticaret gibi yeni durumları da beraberinde getirerek dijital bölünmüşlük, kişisel bilgi gizliliği, kimlik hırsızlığı, siber dolandırıcılık ve siber zorbalık gibi bir dizi sorunu gündeme taşımıştır (MEB, 2018).

Bireyler internetten elde ettikleri bilgileri kullanırken ve sosyal medyada yeni kişilerle etkileşimde bulunurken çok dikkatli olmalıdır. Bu sebeple 21. yüzyıl bireylerinin bilinçli ve güvenli bir şekilde interneti kullanma, edindikleri bilgilerin doğruluğunu sorgulama ve karşılaştıkları sorunları çözme vb. dijital okuryazarlık becerileriyle donanmaları son derece hayati öneme sahiptir. Aksi halde elde edilen bilgiler yanıltıcı, provokatif, güvenilirliği düşük veya doğrulanmamış olabilir ve bireyler ile toplum için yanıltıcı sonuçlara yol açabilir (Hamutoğlu vd., 2017).

Dijital teknoloji ve eğitim alanındaki tartışmalar, bireylerin teknolojiye yönelik ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriler üzerine odaklanmıştır. Dolayısıyla asıl vurgu dijital okuryazarlık üzerinedir; yani bireylerin teknolojiyi anlama, değerlendirme ve kullanma becerileri üzerine yoğunlaşmaktadır (Buckingham, 2010). Eğitim teknolojilerindeki gelişmeler dijital okuryazarlığın gelişimine katkı sağlamış ve eğitim sektöründe faaliyet gösteren herkesin dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmasını önemli kılmıştır (Sönmez & Gül, 2014). Günümüzde öğrenciler internetin yaygınlaşmasıyla evde ve

okulda dijital dünya ile daha yoğun etkileşim içindedirler (Bozkurt & Coşkun, 2018). Öğrencilerin etkili bir dijital öğrenme deneyimi için dijital okuryazarlık ve sorgulama becerilerini geliştirmesi, çağımızın bilgi odaklı dünyasında kritik bir öneme sahiptir (Stripling, 2010). Bilgi toplama sürecinden başlayarak bu bilgiyi anlama, değerlendirme ve bu bilgiyi aktif bir şekilde kullanma ve paylaşma yetkinlikleri, dijital öğrenme süreçlerinin temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin dijital cihazların işleyişini anlamaları, dijital ortamları verimli bir şekilde kullanabilmeleri ve dijital içerikler oluşturma becerileri edinmeleri, bilgi çağında başarılı olabilmeleri için gereklidir (Maden vd., 2018).

Günümüzde, dijital teknolojilerin ve sosyal ağların etkin bir şekilde entegre edilmesi, öğrenme süreçlerinde kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir. Bu nedenle eğitim programlarının içeriğinde dijital okuryazarlık becerilerine ve dijital yetkinliklere daha fazla vurgu yapılması gerekmektedir. Özellikle medya ve teknolojinin doğruluğunu sorgulama, iletişim içeriklerinin derinlemesine analizi ve bunların günlük yaşantımıza etkilerinin değerlendirilmesi, bilinçli bir dijital vatandaşlık için temel oluşturmaktadır (Gelen, 2017).

Dijital vatandaşlık yeterliliklerini güçlendirmek amacıyla, eğitim programlarının içeriğinde ders içi ve ders dışı etkinliklere daha geniş bir yer verilmesi önerilmektedir. Bu yaklaşım; öğrencilere sorunlarla baş etme, çevrimiçi etkileşimlerde sağlıklı kararlar alma ve dijital dünyada etkin bir şekilde var olma becerilerini geliştirmede önemli bir role sahiptir (MEB, 2018).

1.1.3.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Okuryazarlık Becerisi

Günlük hayatımızın önemli bir bileşeni haline gelen dijital teknolojiler, çeşitli ihtiyaçlarımızı kolaylıkla karşılayabilmektedir. İletişim kurmak, kitap okumak, sosyal medya kullanmak, seyahat için bilet almak, bankacılık işlemleri, fatura ödemeleri, alışveriş yapma ve eğitim faaliyetleri gibi bir dizi olanak sunarak yaşamımızı büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (Pala, 2023). Nitekim günümüzde etkili bir vatandaşın temel niteliklerinden biri dijital becerilerle donanmasıdır (Kara & Atasoy, 2019; Karasu Avcı vd., 2021).

Sosyal bilgiler dersi, çeşitli sosyal bilim disiplinleri aracılığıyla öğrencilere temel vatandaşlık bilgilerini aktarmaya çalışmaktadır. (Görmez, 2017; Turan & Karasu

Avcı, 2018). Dijital vatandaşlık eğitimi, vatandaşlık eğitiminin merkezi hedefi olan sosyal bilgiler dersinde önemli bir rol oynar. Bu ders; dijital vatandaşlık kavramını tanımlama, boyutlarını belirleme ve içeriğini oluşturma gibi amaçlar doğrultusunda önemli bir sorumluluk üstlenir (Karaduman & Öztürk, 2014). Ayrıca sosyal bilgiler dersinin dünya genelindeki gelişmelere paralel olarak güncel kalması ve aranan vatandaş profiline uygun bilgi ve becerileri içermesi öğretim programında beklenen bir özelliktir (Görmez, 2017).

İlköğretimde 4. sınıftan 7. sınıfa kadar olan süreçte sosyal bilgiler dersinde özellikle “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında bilim ve teknoloji konusunda çağın eğitim ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmıştır. Bu alanda teknolojik ürünlerin kullanımı, dijital okuryazarlık, medya bilgisi, bilimsel ilerlemeler, etik değerler, bilgi koruma ve yayılması gibi konular öne çıkmıştır (MEB, 2018). SBDÖP, günümüzün hızla değişen ihtiyaçlarına uygun ve dinamik bir şekilde vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayarak dijital okuryazarlık becerisine büyük bir önem vermektedir. Özellikle 2018 SBDÖP’de beşinci sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında dijital okuryazarlık becerisine odaklanılmaktadır. Program; bu becerinin kazandırılması için belirlenmiş hedefler, önemli konular ve öğrencilerin erişmesi gereken yetkinlikler üzerine yoğunlaşmaktadır.

1.2. Eğitimde Tutum

Tutum, çeşitli akademik kaynaklarda farklı perspektiflerle ele alınan önemli bir kavramdır. Baker (1992), tutumu insan davranışının yönünü anlamak için kullanılan önemli bir teorik çerçeve olarak tanımlar. Ünal (2005), tutumu bireyin bir nesneye, duruma veya olaya karşı sahip olduğu duygu, düşünce ve davranışlarını yönlendiren bir eğilim olarak tanımlar. Ülgen (1997), tutumu bireyin davranışlarını yönlendiren, öğrenme süreciyle edinilen ve karar verme aşamasında önyargılara neden olabilen bir olgu olarak değerlendirir. Kağıtçıbaşı (1998), tutumu bireyin belirli bir psikolojik objeye yönelik düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını düzenli bir şekilde şekillendiren bir eğilim olarak tanımlar. Benzer şekilde Başaran (2000), tutumu bir nesneyi kabul etme veya reddetme eğilimi olarak tanımlayarak bunun köklü, düzenli, tutarlı ve canlı bir yapı olduğunu vurgular. Binbaşıoğlu (1995) ise tutumu bireyi belirli bir davranışa hazır hale getiren bir eğilim olarak açıklar.

Ajzen ve Fishbein'in (1977) Planlanmış Davranış Teorisi, bireylerin tutumlarının davranışlarını nasıl şekillendirdiğini açıklayan teorik bir model sunar. Bu tür teoriler, eğitim bağlamında öğrencilerin ve öğretmenlerin öğrenme ve öğretme süreçlerine dair tutumlarının eğitimde başarıya nasıl etki ettiğini anlamada önemli bir araçtır. Pintrich (2003), öğrenci motivasyonunun öğrenme süreçlerini planlama, yönetme, izleme ve değerlendirme becerilerinde kritik bir rol oynadığını savunur. Motivasyon modelleri, öğrencilerin derslere yönelik tutumlarının, öğrenme hedefleri ve akademik başarılarıyla güçlü bir ilişki içinde olduğunu gösterir. Olumlu bir tutuma sahip öğrenciler, öğrenme hedeflerine daha kolay ulaşabilirken derslere karşı olumsuz bir tutum geliştiren öğrencilerde başarı oranı düşme eğilimindedir.

Rosenthal ve Jacobson'un (1968) "Pygmalion Etkisi" (Yüksek beklentilerin belirli bir alanda daha üstün performans ortaya çıkardığına inanılan psikolojik bir olgu) olarak bilinen çalışmaları, öğretmenlerin öğrencilere yönelik beklentilerinin öğrencilerin performanslarını nasıl etkileyebileceğini göstermiştir. Bandura'nın (1986) Sosyal Öğrenme Teorisi ise öğretmenlerin öğrencilere sundukları öğrenme modellerinin öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkilediğini belirtir. Öğretmenlerin öğrenme sürecine karşı olumlu bir tutum sergilemeleri, öğrencilerin de benzer bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunur. Bu anlamda, öğretmenlerin tutumları öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür.

Eğitimde tutum, öğrencilerin öğrenme süreçlerini şekillendiren kritik bir unsurdur. İyi bir eğitim, sadece bilgi kazanımını değil aynı zamanda olumlu tutumların gelişimini de hedefler. Tutumlar; öğrencilerin öğrenme istekliliğini, motivasyonunu ve davranışlarını belirleyen temel faktörlerdir. Pozitif tutumlar, öğrencilerin daha iyi bir öğrenme performansı sergilemelerine yardımcı olabilirken olumsuz tutumlar öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilir. Sonuç olarak tutumun eğitimdeki önemi büyüktür. Öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitim sürecine yönelik tutumları, akademik başarıları etkileyen temel etkenler arasında yer alır. Pozitif tutumlar hem öğrenme sürecini destekler hem de motivasyon ve başarıya katkıda bulunurken olumsuz tutumlar öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir.

1.2.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Tutumları

Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının belirlenmesinde çeşitli etkenler bulunmaktadır. Öğretmenin öğrencilere yönelik olumlu bir tutum sergilemesi ve demokratik tepkiler vermesi, öğrencilerin dersle ilgisini artırarak olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin yüksek olması da sosyal bilgiler dersine yönelik ilgiyi artırabilir ve bu durum öğrencilerin olumlu tutumlar sergilemesini etkileyebilir. Eğitim ortamının öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmesi, ders araç gereçlerinin ve materyallerinin etkin bir şekilde kullanılması da öğrencilerin dersle ilgili olumlu tutumlar geliştirmesine katkıda bulunabilir (Aktepe vd., 2014).

Sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştiren öğrencilerin, toplumsal olayları anlama, eleştirel düşünme ve aktif vatandaşlık gibi becerileri daha etkili bir şekilde kazandıkları görülmektedir (Demir & Akengin, 2010). Sosyal bilgiler; öğrencilere tarih, coğrafya, ekonomi ve vatandaşlık bilgisi gibi disiplinlerde bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan bir ders olup öğrencilerin bu derslere karşı geliştirdikleri tutumlar öğrenme süreçlerini doğrudan etkiler (Gömleksiz, 2003). Ünal (2005), sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutumların öğrencilerin hem akademik başarılarını artırdığını hem de topluma daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak katılmalarına olanak sağladığını vurgulamaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmeleri; sosyal bilgilerin temel amaçlarından olan sorun çözme, eleştirel düşünme ve aktif vatandaşlık becerilerini edinme süreçlerine katkıda bulunur.

Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumsuz bir tutum geliştirmesi, ders başarısında düşüşlere neden olabilir. Gömleksiz (2003), öğrencilerin sosyal bilgilere yönelik olumsuz tutumlarının; dersin içerdiği tarih, coğrafya gibi disiplinlere olan ilgilerini kaybetmelerine yol açtığını ve ders başarısının bu durumdan olumsuz etkilendiğini belirtmektedir. Bu öğrenciler, dersin içeriğine daha az katılım gösterir ve eleştirel düşünme becerilerini yeterince geliştiremezler. Öztürk ve Otluoğlu (2002), sosyal bilgiler dersinde eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerinin gelişiminin, öğrencilerin bu derse karşı tutumlarıyla yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

Öztürk ve Baysal (1999), sosyal bilgiler dersinde hedeflenen eğitimsel amaçlara ulaşılabilmesi için öğretmenin derse yönelik olumlu bir tutum geliştirmesi ve yeterli düzeyde bilgiye sahip olmasının, sınıfta uygun bir öğretim ortamı yaratmada önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin derslere katılım açısından gerekli ön bilgi ve becerilere sahip olmalarının, öğrenme sürecinin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için kritik bir etken olduğunu vurgulamışlardır.

Aktepe vd. (2014) sosyal bilgiler dersinde iyi bir öğretim ortamı yaratmanın öğretmenin elinde olduğunu vurgulamış; öğrencilerin ilgisini çekecek, merakını uyandıracak, işine duygularını katacak, birtakım duyguları eğitim ortamına öğretmenin taşımasının önemli olduğunu belirtmiştir. Sadece öğretmenin hazırlıklı olmasının öğrencide derse yönelik olumlu tutum geliştiremeyeceğini, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin, ilgisinin, gereksinimlerinin ve beklentilerinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Öğretmenin derste motive edici, iyi bir rehber olması gerektiğinin ve öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkileyecek yöntem ve stratejileri belirlemesi gerektiğini ifade etmiştir.

1.3. İlgili Araştırmalar

Yapılan literatür taraması sonucunda mevcut çalışmaya benzer çalışmaların olduğuna ulaşılmıştır. Benzer çalışmalardan bazıları şunlardır:

1.3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliliği ile İlgili Çalışmalar

Akgün vd. (2018) sosyal bilgiler alanında eğitim alan öğretmen adaylarının, eğitimde bilgisayar kullanmaya yönelik öz yeterlilik algılarını belirlemeye amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanarak araştırma yapmıştır. Yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz yeterlilik algılarının çeşitli değişkenlere göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (2019) tarafından sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik eğitim yeterlilikleri ile akıllı tahta kullanım öz yeterliklerini incelemek ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla karma yöntem desenlerinden açımlayıcı sıralı desen kullanıldığı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik eğitim yeterliklerinin iyi bir seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik eğitim yeterlikleri

mesleki kıdeme, cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, bilgi teknolojileri alanında eğitim alma durumuna, bilgisayar kullanım yeterliklerine ve akıllı tahtayı derslerde günlük olarak kullanım durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2008) yaptığı çalışmada sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımının çeşitli yönleri üzerinde durmuş ve öğretim programında aktarılmaya çalışılan kazanımların teknoloji ile bağlantısını incelemiştir. Araştırmada sosyal bilgiler derslerine entegre edilen teknolojinin öğrencilerin motivasyon eksikliklerini ortadan kaldırdığı, öğrenme sürecini daha verimli hale getirdiği ve beceri kazanmada olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Yeşiltaş ve Kaymakçı (2014) doküman inceleme yöntemi ile sosyal bilgiler programının teknoloji boyutunu incelediği çalışmasında SBDÖP'nin de çeşitli konularda teknolojik ürünlerin etkin kullanıldığını tespit etmiştir.

Taş ve Düz (2016) sosyal bilgiler öğretimi alanında teknoloji entegrasyonu konusunda yapılan çalışmaları incelemek amacıyla nitel yöntemlerden doküman incelemesi yöntemini kullanarak bir çalışma yapmıştır. Çalışmada teknolojinin sosyal bilgiler dersine entegre edildiğinde hem öğrencilere hem de öğretmenlere faydalı olacağına, öğrenmede farkındalığı artırarak eğitime katkıda bulunacağına vurgu yapmıştır.

Yaman (2019) sosyal bilgiler ders kitabında teknolojik öğelere ne derece yer verildiğini ve bu ders kitaplarının görsel açıdan yeterliliğini tespit etmek amacıyla içerik analizi yöntemini kullanarak beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabını incelemiştir. Çalışma sonucunda beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabına yerleştirilen teknolojik öğelerin görsel açısından yeterli olduğu fakat teknolojinin yaşama etkisini sağlama konusunda yeterli olmadığını tespit etmiştir.

Malkoç (2018) sosyal bilgiler dersinde teknolojik materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve edinilen bilgilerin kalıcılığına olan etkisini incelediği çalışmada yarı deneysel desen model yöntemini kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada teknoloji ile desteklenen sosyal bilgiler dersinin hem öğrencilerin akademik başarılarına hem de kazanılan bilgilerin kalıcılığına olumlu etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sisco (2008) bilgisayar tabanlı teknolojinin okullara entegrasyonu ile ortaokul öğrencilerinin akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin teknolojik okuryazarlık seviyeleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aktürk ve Delen (2020) öğretmenlerin teknoloji kabulleri ile öz yeterlik inançlarını belirlemek ve bu iki değişken arasındaki ilişkileri çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeline dayalı bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonunda öğretmenlerin teknoloji kabul düzeylerinin yüksek olduğunu ve mesleki, akademik, sosyal ve entelektüel öz yeterlik inançları ile teknoloji kabul düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur.

Akman (2014) sosyal bilgiler öğretmenlerinin pedagojik, teknolojik ve alan bilgisi öz yeterlik algı seviyelerini ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğretmenlerin alan bilgileri ile pedagojik bilgileri arasında güçlü bir ilişki olduğunu bununla birlikte öğretmenlerin teknoloji bilgisi ile alan bilgisi arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Akman ve Güven (2015) sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik ve içerik bilgisine yönelik öz-yeterliklerini incelemek amacıyla izleme yöntemi kullanarak gerçekleştirdikleri çalışmada, öğretmenlerin teknolojik bilgi düzeyleri ile diğer bileşenler arasındaki ilişkinin düşük ve orta seviyede olduğu, içerik bilgisi ile pedagojik bilgi arasındaki ilişkinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit etmiştir.

Holden ve Rada (2011) “Teknoloji Kabul Modeli”ni öğretmenlerin şu anda kullandıkları teknolojilere yönelik algılanan kullanılabilirlik ve öz yeterlilik verilerini kapsayacak şekilde bir araştırma yapmıştır. Araştırmacılar çalışmada öğretmenlerin teknoloji öz yeterliliğinin Teknoloji Kabul Modelini için bilgisayar öz yeterliliğinden daha faydalı olduğunu ortaya koymuştur.

1.3.2. Dijital Okuryazarlık ile İlgili Çalışmalar

Demirezen ve Hasgül (2022) SBDÖP ve ders kitaplarını çeşitli okuryazarlık boyutları açısından incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada nitel yöntem tercih edilmiş olup veriler doküman analizi yoluyla toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmada öğretim programında ve ders

kitabında okuryazarlık becerileri arasında dijital okuryazarlığın önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sogalrey vd. (2024) bibliyometrik analiz yoluyla eğitimde dijital okuryazarlık konusundaki en son eğilimleri ve içgörülerini araştırmak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmacılar scopus veritabanı ve VOSviewer yazılımından alınan verileri kullanmıştır. 2015'ten 2024'e kadar eğitim bağlamlarında dijital okuryazarlık üzerine 3.386 yayını analiz etmiş ve metin verilerini kodlamak ve yorumlamak için nitel içerik analiz yöntemlerini kullanmıştır. Çalışmada eğitimde dijital okuryazarlık konusu hakkındaki yayın sayısında son yıllarda önemli bir artış olduğu ve 2023'te en yüksek seviyeye çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özeren (2023) ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin 21. yüzyıl becerilerini yordama durumunu belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modelinde bir çalışma yapmıştır. Çalışmada ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin çok yüksek olmadığı, baba eğitim düzeyine göre ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ancak ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Dijital okuryazarlık ve problem çözme becerilerinin ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl beceri düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamadığına ulaşmıştır. Ancak ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl beceri ve problem çözme beceri düzeyleri dijital okuryazarlık düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığını ifade etmiştir.

Pala ve Başbüyük (2023) dijital okuryazarlık becerisinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki yordayıcı etkileri incelemek amacıyla ilişkisel tarama yönteminin kullanıldığı bir araştırma yapmıştır. Çalışmada dijital okuryazarlık becerisinin SBDÖP'de yer alan “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarını yordadığı bulunmuştur.

Özaydın ve Kumral (2021) dijital okuryazarlığa dönük farkındalığı dijital yerlilerin gözünden anlamak amacıyla nitel bir yöntem kullanılarak araştırma yapmıştır. Araştırma bütüncül tek durum çalışması ile desenlenmiştir. Araştırmada katılımcıların kendilerini dijital araçları kullanma konusunda yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Seçkin Kapucu vd. (2021) ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri, sosyal medya kullanım amaçları ve siber zorbalığa maruz kalma sıklığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla ilişkisel modeli kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğrencilerin dijital okuryazarlıklarının ve sosyal medyayı kişilerarası etkileşim ve ders hazırlığı amacıyla kullanmalarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ekemen (2022) Web 2.0 araçları ile güçlendirilmiş sosyal medya destekli içeriklerle planlanan fen bilimleri dersinin çevrim içi ortamda işlenmesinin öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine etkisi incelenmek amacıyla karma yöntem kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli öğretimin öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine olumlu etkisinin olduğu belirlenmiş fakat anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Kartal (2024) öğrencilerin dijital okuryazarlıkları ile dijital teknolojilere yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmada cinsiyet, internet kullanım sıklığı, bilgisayar/tablet sahipliği, eTwinning-Erasmus projelerine katılım durumlarına göre dijital okuryazarlık ve teknolojiye yönelik tutum değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Pala ve Başıbüyük (2020) beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerine yönelik olarak nicel araştırma modellerinden biri olan ilişkisel tarama modelini kullanarak bir araştırma yapmıştır. Çalışmada beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Acar (2015) anne ve babaların ortaokula devam eden çocuklarının dijital okuryazarlık durumlarına yönelik değerlendirmelerini çeşitli değişkenlere göre incelemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modelini kullanarak bir araştırma yapmıştır. Çalışmada öğrencilerin; anne babaların gelir düzeyine, çalışma durumlarına, kullandıkları dijital araç çeşitliliğine ve çocukların sınıf seviyesi ve yaşlarına göre dijital okuryazarlıklarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk (2015) ortaokul öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeylerini belirlemek ayrıca öğrenme-öğretme sürecine yansımalarını ve dijital vatandaşlığın etkisini incelemek amacıyla karma model kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmacı

alışmasında ğrencilerin teknolojik iletişim araçlarını yaygın şekilde kullandıklarını tespit etmiştir. Ancak ğrencilerin çevrim içi ortamda karşılaşabilecekleri sorunlar karşısında nasıl hareket edeceklerini, kimden yardım alabileceklerini ve hangi mercilere başvuracaklarını bilmediklerini, hak ve sorumlulukları konusunda yeterli farkındalığa sahip olmadıklarını da ortaya koymuştur. Ayrıca internetin, öğrenciler tarafından ağırlıklı olarak dev ve araştırma yapmak, sosyal medya için kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Blikstad Balas (2015) okul işlerinde kullanmak için dizüstü bilgisayara sahip olan ortaokul ğrencilerinin dijital okuryazarlık uygulamalarını incelemek amacıyla video kayıtları ve nitel görüşmelerden yararlanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada ğretmenlerin derste powerpoint sunuları gibi görsel teknolojiler kullanmasının öğrencilerin çeşitli dijital okuryazarlık becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca internet tabanlı uygulamalar okullarda kullanılmazsa öğrencilerin interneti çoğunlukla bireysel gereksinimleri için kullanacaklarını ifade etmiştir. Bu durumda öğrencilerin çeşitli ortamlarda karşılaşabilecekleri akademik okuryazarlık deneyimlerinden mahrum kalabilecekleri, çevrelerindeki okuryazarlık pratiklerine nasıl katılacaklarını dijital araçlar yardımıyla sonradan öğrenmek zorunda kalabilecekleri vurgulanmıştır. İnternetin tamamen kısıtlanmasının öğrencilerin okuryazarlık becerilerini geliştirmeye katkı sağlamayacağı ancak hiçbir rehberlik veya eğitim amacı olmadan da sınırsız internet erişimine izin verilmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Çelik ve Kılıçoğlu (2022) ortaokul ğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerini farklı değişkenler açısından incelediği çalışmalarında nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelini kullanmıştır. Çalışmada ğrencilerin dijital okuryazarlıklarının sınıf düzeyleri, cinsiyet, evde internet bağlantısı olma durumu, evde bilgisayar veya tablet bulunma durumu, internete bağlanma sıklığı durumlarına göre anlamlı olarak farklılık gösterdiğine ulaşılmıştır. İnternet kullanma amaçları durumuna göre öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık belirlenememiştir.

Silik ve Aydın (2021) teknoloji ve dijital okuryazarlıkla ilgili tanımlamaların tarihsel süreçteki değişimini karşılaştırmak, dijital ve teknoloji okuryazarı bireyler için tanımlanan özellikleri farklılıklar ve benzerlikler açısından araştırmak ve bu okuryazarlıkların kapsamı bağlamında benzerlik ve farklılıklarını bulmak amacıyla

nitel araştırma yöntemlerinde doküman incelemesi yöntemi kullanılarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada dijital ve teknoloji okuryazarlığı kavramların tam anlaşılmadığı, okuryazar bireyler için tanımlanan özelliklerin benzerliği kadar farklılıklarının da olduğu ve teknoloji ile dijital okuryazarlık kavramları bağlamında bu okuryazarlıkların kesin hatlarla birbirlerinden ayrılmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

1.3.3. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarıyla İlgili Çalışmalar

Malkoç (2018) internet ve bilgisayar teknolojilerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına olan etkisini ve kalıcılığını incelemek amacıyla deneysel desen modeli kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada sosyal bilgiler dersinde internet ve bilgisayar teknolojilerini kullanmanın öğrencilerin hem akademik başarılarına hem de akademik başarılarındaki kalıcılığa ayrıca sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına olumlu yönde etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aktepe vd. (2014) ilkokulların dördüncü sınıfında eğitim gören öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını belirlemek amacıyla betimsel model kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğrencilerin genel olarak sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum sergiledikleri ancak bazı konularda da olumsuz tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çelikkaya ve Ünal (2009) yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde derse yönelik tutuma etkisini belirlemek amacıyla kontrol gruplu deneysel desen kullanarak ortaokul beşinci sınıflarda bir araştırma yapmıştır. Çalışmada yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre işlenen dersin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları yönünden herhangi bir değişiklik yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Demir (2014) ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına etki eden değişkenleri bulmanın yanında öğrencilerin öğretmenlerine yönelik tutumlarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla betimsel tarama deseni kullanarak ortaokul altıncı ve yedinci sınıflarda bir çalışma yapmıştır. Çalışmada öğrencilerin derse ve sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özkal vd. (2004) ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Tarama yöntemiyle yapılan araştırmada, öğrencilerin derse karşı olumlu bir tutum sergiledikleri; kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla, devlet okullarında okuyan öğrencilerin ise özel okullarda okuyanlara kıyasla daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir.

Günaydın (2008) ilköğretim altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Demokrasinin Serüveni" ünitesinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin derse karşı tutumlarına etkisini araştırmak amacıyla kontrol gruplu deneysel yöntemi kullanarak bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre uygulama öncesinde grupların derse yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak uygulama sonrasında elde edilen verilerin karşılaştırılması sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmış ve deney grubunun tutum ortalamalarının arttığı görülmüştür. Ayrıca yaratıcı drama yöntemiyle işlenen dersin sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Çolak (2012) sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde kavram haritalarına yer verilmesinin ilköğretim öğrencilerinin derse yönelik tutumları üzerindeki etkileri incelemek amacıyla karma yöntemi kullanarak bir araştırma yapmıştır. Çalışmada öğrencilerin tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılıklar bulunmuş ve bu sonuçların nitel bulgularla desteklendiğine ulaşılmıştır.

İbrahimoğlu ve Öztürk (2010) ilköğretim altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde örnek olay yöntemiyle ders işlemenin öğrencilerin derse karşı tutumlarına yönelik etkilerini belirlemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu desene göre düzenlediği bir yöntemle bir araştırma yapmıştır. Çalışmada ilköğretim sosyal bilgiler dersinde örnek olay yöntemiyle ders işlemenin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk ve Korkmaz (2020) derslerde teknoloji destekli yaratıcı drama etkinliklerinin kullanılmasının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Karma araştırma deseninin kullanıldığı bu araştırmanın sonucunda teknoloji destekli yaratıcı drama etkinlikleri ile işlenen dersin

geleneksel yönteme göre yürütülen derse göre öğrencilerin tutumlarına anlamlı olmamakla birlikte daha fazla katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Azı (2020) artırılmış gerçeklik uygulamasının ortaokul  ğrencilerinde sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemek amacıyla karma yöntem kullanarak bir araştırma yapmıştır. Yaptığı araştırmada öğrencilerin artırılmış gerçeklik uygulamasını çok beğendiklerini ve diğ r derslerde de kullanılmasını istediklerini tespit etmiştir.

Köse (2023) sosyal bilgiler dersinin bilişim teknolojileri destekli olarak işlenmesinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına olan etkisini ölçmek amacıyla karma yöntem kullanarak bir çalışma yapmıştır. Çalışmada bilişim teknolojilerinin derslerde aktif olarak kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Heafner (2004) sosyal bilgiler dersi işlenirken teknolojik materyal kullanmanın  ğrenci tutumlarına olan etkisini incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmacı çalışmasında öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine karşı motive olmalarında ve derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde teknolojik araç kullanımının önemli olduğunu vurgulamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nicel çalışma modellerinden ilişkisel tarama kullanılmıştır. İlişkisel tarama modellerinde, en az iki değişken arasındaki ilişkinin durumunu belirlemek hedeflenir (Büyüköztürk vd., 2018; Gürbüz & Şahin, 2018; Kıncal, 2017). İlişkisel tarama modeli özellikle eğitim alanında birçok şekilde kullanılabilmektedir. Bu model ilişkilerin yorumlanmasına ve kestirilmesine imkân sağlar. İlişkisel taramada, korelasyon ve karşılaştırma türü ile ilişki kurulabilir (Kıncal, 2017). Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki incelendiğinden nicel çalışma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Erzincan il merkezindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ve bu okullarda eğitim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Erzincan il merkezinde 5. sınıf sosyal bilgiler dersini yürüten tüm sosyal bilgiler öğretmenleri çalışmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca il merkezindeki her okulda bu öğretmenlerin dersini yürüttüğü 5. sınıf öğrencileri (en az bir sınıf) çalışmada yer almıştır. Katılımcılar gönüllülük esasına bağlı olarak araştırma grubuna dâhil edilmiştir. Çalışma grubu seçilirken amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Tablo 2.1: Katılımcılara Ait Demografik Özelliklerin Betimsel Dağılımları

Değişken	Grup	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğrencilerin Cinsiyeti	Kız	490	55,7
	Erkek	390	44,3
Öğretmenlerin Cinsiyeti	Kadın	19	46,3
	Erkek	22	53,7
Öğretmenlerin Mezuniyet Derecesi	Lisans	38	92,7
	Yüksek lisans	3	7,3
Öğretmenlerin Mesleki Kıdemi	1-10 yıl	10	24,4
	11-20 yıl	20	48,8
	21 yıl ve üstü	11	26,8

Tablo 2.1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %55,7’sinin (f=490) kız olduğu; öğretmenlerin ise % 53,7’sinin (f=22) erkek olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%92,7) lisans mezunu olduğu ve % 48,8 oranla en çok 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin araştırmaya dâhil olduğu tabloya yansımaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlik Ölçeği”, “10-12 Yaş Grubu Öğrencileri İçin Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

2.3.1. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

2.3.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlik Ölçeği

Ölçek, Kılınç ve arkadaşları (2016) tarafından sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı hakkındaki öz yeterlik inançlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Geçerliği test etmek için uzman görüşlerine başvurulmuş ve faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre, ölçek 16 maddeden oluşmakta olup bu maddeler "hazır bulunuşluk" ve "eylem" olmak üzere iki faktör altında toplanmıştır. Bu iki faktör, toplam varyansın %54.02'sini açıklamaktadır. Ayrıca, yapı geçerliğini desteklemek amacıyla, ölçeğin boyutları ile genel puan arasındaki ilişkiler incelenmiş ve Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ulaşılan bulgular, her bir faktörün farklı bir özelliği ölçtüğünü ve bu alt faktörlerin ölçeğin geneline katkıda bulunduğunu göstermiştir. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.88 olarak, Barlett testi anlamlılık değeri ise 0.00 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek

amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ve madde toplam puan korelasyonu yöntemlerinden yararlanılmıştır. Ölçeğin genel Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır. Beşli Likert tipinde puanlanan ölçekte maddeler “Kesinlikle Katılıyorum” 5, “Katılıyorum” 4, “Kararsızım” 3, “Katılmıyorum” 2 ve “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan olarak değerlendirilmiştir. Bu ölçekte alınabilecek en düşük puan; 16 iken en yüksek puan 80’dir.

2.3.1.2. 10-12 Yaş Grubu Öğrencileri İçin Dijital Okuryazarlık Ölçeği

Pala ve Başbüyük (2020) tarafından 10-12 yaş grubu öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerini belirlemek için geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu saptanmıştır. Bu faktörler "bilgi-işlem," "iletişim," "güvenlik" ve "problem çözme" olarak adlandırılmıştır. Dört faktör, toplam varyansın %50.75’ini açıklamaktadır, bu da ölçeğin hedeflediği yapıyı ölçmede yeterli olduğunu göstermektedir. Elde edilen dört faktörlü yapının geçerliliği, doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiş ve modelin uyumlu olduğu, ölçeğin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Güvenirlik analizleri kapsamında, Cronbach Alpha katsayısı .877, test tekrar test analizi sonucunda ise korelasyon katsayısı .72 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, 21 maddeden oluşan 5’li Likert tipinde bir ölçek geliştirilmiş ve ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmıştır. Bu ölçekte “Her Zaman” 5, “Çoğu Zaman” 4, “Bazen” 3, “Nadiren” 2 ve “Hiçbir Zaman” 1 puan olarak değerlendirilmiştir. Bu ölçekte alınabilecek en düşük puan; 21 iken en yüksek puan 105’tir.

2.3.1.3. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Ölçek, Çetinkaya ve Hatay Uçar (2019) tarafından ilköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi uygulanmıştır. KMO testinin sonuçlarına göre örneklem grubunun yeterli olduğu, Bartlett testi sonucunda ise korelasyon matrisindeki değişkenler arasında yüksek oranlı korelasyonlar bulunduğu belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında, ölçeğin faktör analizine uygun olduğu sonucuna varılmış ve yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi

gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda, ölçeğin dört temel faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu dört faktör, toplam varyansın %45,56'sını açıklamaktadır. Varimax döndürmesi sonucunda 29 madde ve dört faktörden oluşan nihai bir ölçek elde edilmiştir. Maddelerin faktör yükleri 0.416 ile 0.690 arasında değişmektedir. Maddelerin içeriklerine göre birinci faktör 11 madde ile "ilgi," ikinci faktör 7 madde ile "bilgiyi kullanma," üçüncü faktör 5 madde ile "dersin içeriği," ve dördüncü faktör 6 madde ile "isteksizlik" olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve 0.928 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, 15 olumlu ve 14 olumsuz maddeden oluşan, 29 maddelik dört faktörlü geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçekte olumsuz maddeler ise ters puanlanmıştır. Beşli Likert tipinde puanlanan ölçekte “Tamamen Katılıyorum” 5, “Katılıyorum” 4, “Kısmen Katılıyorum” 3, “Katılmıyorum” 2 ve “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan olarak değerlendirilmiştir. Bu ölçekte alınabilecek en düşük puan; 29 iken en yüksek puan 145’tir.

2.4. Verilerin Toplanması

Çalışma verileri toplanmaya başlamadan önce Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinden etik kurulu onay raporu alınmıştır (326450 sayılı, 14/15 kararlı, 11.01.2024 tarihli). Verilerin toplanması için Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Öğrenci velilerinden ise “Veli Onam Formu” aracılığıyla çalışma uygulaması için alınmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan ölçekler için de ölçekleri geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin toplanmasından önce okullar ziyaret edilmiş ve uygulama tarihleri için randevu alınmıştır. Veri toplama tarihi belirlenirken teknoloji kullanımı ve dijital okuryazarlık becerisinin öğrencilere kazandırılmasının beklendiği “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait kazanımların işlenmiş olması etkili olmuştur. Ayrıca çalışmada öğretmenin öğrenci üzerindeki etkisi ölçülmek istendiğinden daha geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edebilmek için ölçek uygulamaları eğitim öğretim yılının ilerleyen aylarında yapılmıştır. Belirlenen tarih ve saatlerde veri toplama işlemleri araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde ölçekler uygulanmadan önce araştırmacı tarafından ölçekler hakkında katılımcılara bilgi verilip

katılımcıların gönüllülüğü esas alınmıştır. Ölçeklerin doldurulması için öğretmenlere 20-25 dakika, öğrencilere ise bir ders saati süre verilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Çalışmada öncelikle toplanan verilerin geçerliliği kontrol edilmiş, eksik veya hatalı doldurulan veriler geçersiz kabul edilerek çalışmadan çıkarılmıştır. Geçerli kabul edilen veriler ise bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kolmogorov Smirno testi yapılmıştır. Test sonuçları anlamlı olduğundan ($p<.05$) verilerin normal dağılıma uygun olmadığı ve bu nedenle non-parametrik testlerle analizin yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri, öğrencilerin dijital okuryazarlıkları ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını belirlemeye yönelik olarak aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar belirlenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretiminde teknoloji kullanımı öz-yeterlikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının ilişkisinden elde edilen verilerin non-parametrik olması nedeniyle Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinin, öğrencilerin dijital okuryazarlık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testleri yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri arasındaki ilişki ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayısı iki değişken arasındaki ilişkinin bir ölçüsüdür ve -1 ile 1 arasında değişir (Aydoğdu, Gürsoy & Aral, 2021). Korelasyon katsayısı 0-0.29 arasında ise zayıf; 0.30-0.64 arasında ise orta; 0.65-0.84 arasında ise güçlü; 0.85-1 arasında ise çok güçlü ilişki olduğunu gösterir (Ural & Kılıç, 2013).

Ayrıca incelenen değişkenler arasındaki ilişkilerin daha ayrıntılı bir şekilde yorumlanabilmesi amacıyla öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik ölçeğinden elde edilen puanların aritmetik ortalaması belirlenmiş olup aritmetik ortalamanın üstündeki değerler yüksek; altındaki değerler ise düşük kabul edilerek sınıflandırma yapılmıştır. Daha sonra, öğretmenlerin teknoloji kullanımı düzeylerine göre öğrencilerin dijital okuryazarlık ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarının anlamlı farklılık durumunu belirlemek amacıyla Mann Witney U testi yapılmıştır. Analiz edilen veriler tablolarla sunularak yorumlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilik düzeyleri, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumları, ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Düzeylerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.1: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Maddeler	N	SS	$\bar{x}$
1. Teknolojiyle ilgili kavram ve kelimeleri anlayabilirim.	41	,43477	4,7561
2. Teknolojiyi kullanarak dersimi somutlaştırabilirim.	41	,52961	4,6585
3. Teknoloji yardımıyla dersimi daha eğlenceli hale getirebilirim.	41	,44857	4,7317
4. Teknoloji konusunda aldığım eğitimi yeterli görmüyorum.	41	1,15241	2,8537
5. Teknolojiyi kullanarak öğrencileri dersime motive edebilirim.	41	,59572	4,4634
6. Teknolojinin kullanıldığı öğrenme-öğretme süreçlerinde sınıf yönetimini sağlayabilirim.	41	,54213	4,3902
7. Teknolojiyi kullanmak için gereken bilgi ve beceriye sahibim.	41	,82121	3,9756
8. Teknolojiyi kullanarak bir öğretim materyalini gereksinimlere uygun olarak düzenleyebilirim.	41	,67082	4,0000
9. Teknolojiyi kullanarak öğretim süresini en verimli şekilde kullanabilirim.	41	,53761	4,2439
10. Teknoloji kullanmak için kendimi yeterli görmüyorum.	41	1,13481	2,3659
11. Teknoloji konusunda bir sorunla karşılaştığımda ne yapacağımı bilirim.	41	,84968	3,6829

Tablo 3.1: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlik Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar (devamı)

12. Öğretim materyalleri (etkinlikleri) geliştirmek için teknolojiden yararlanırım.	41	,50966	4,1220
13. Dijital materyalleri (dijital harita, dijital resim kitabı vb.) nasıl kullanacağımı bilirim.	41	,53761	4,2439
14. Teknolojiyi öğrencilerin seviyelerine uygun olarak kullanırım.	41	,54883	4,2683
15. Teknolojiyle ilgili konularda meslektaşlarıma rehberlik edebilirim (onlara tavsiyede bulunabilirim).	41	,86743	3,5610
16. Teknoloji kullanımıyla ilgili meslektaşlarımla işbirliği yapabilirim.	41	,49878	4,4146
Toplam	41	4,7493	64,4878

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretiminde teknoloji kullanımı öz yeterlik ölçeğinde en yüksek ortalamaya sahip maddelerin başında sırasıyla 1. madde “Teknolojiyle ilgili kavram ve kelimeleri anlayabilirim.” ($x=4,75$), 3. madde “Teknoloji yardımıyla dersimi daha eğlenceli hale getirebilirim.” ($x=4,73$) ve 2. madde “Teknolojiyi kullanarak dersimi somutlaştırabilirim.” ($x=4,65$) olduğu, diğer yandan en düşük ortalamaya sahip maddelerin ise sırasıyla 10. madde “Teknoloji kullanmak için kendimi yeterli görmüyorum.” ($x=2,36$), 4. madde “Teknoloji konusunda aldığım eğitimi yeterli görmüyorum.” ($x=2,85$) ve 15. madde “Teknolojiyle ilgili konularda meslektaşlarıma rehberlik edebilirim (onlara tavsiyede bulunabilirim).” ($x=3,56$) olduğu tabloya yansımaktadır. Sosyal bilgiler öğretiminde teknoloji kullanımı öz yeterlik puanlarının ortalamalarının 64,48 olduğu görülmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80 olduğu için öğretmenlerin teknoloji öz yeterlik puanları ortalamasının üzerindedir.

3.1.1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.2: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıfta Derse Giren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Kadın	19	22,24	185,500	-,617	,537
Erkek	22	19,93			

Beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek

amacıyla Tablo 3.2’de Mann Witney U testi yapılmıştır. Tablo 3.2’de görüldüğü gibi beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($z=-,617$; $p>,05$).

3.1.2. Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.3: Mesleki Kıdeme Göre Beşinci Sınıfta Derse Giren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterliklerine İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
1-10 yıl	10	21,05	2	4,103	,129
11-20 yıl	20	24,20			
21 yıl ve üstü	11	15,14			

Beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Tablo 3.3’de görüldüğü gibi beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri, mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($X^2=4,103$; $p>,05$).

3.2. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.4: Dijital Okuryazarlık Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Maddeler	N	SS	$\bar{x}$
1. İnternette bilgiye ulaşmak için arama motorlarını kullanabilirim.	880	1,036	4,00
2. Arama yaparken bazı filtreleri kullanabilirim (Örneğin: sadece resimlerde, videolarda, haritalarda arama).	880	1,225	3,27
3. İnternette ulaştığım bilgilerin tamamının güvenilir olmadığını bilirim.	880	1,178	4,10
4. İnternette ulaştığım bilgilerin güvenilirliğini sağlamak için bilgiyi farklı kaynaklarla karşılaştırabilirim.	880	1,311	3,51
5. Dosyaları veya içerikleri (ör: metin, resim, müzik, video, web sayfaları) bilgisayarda, tablette ve telefonda kaydedebilirim.	880	1,313	3,61
6. Kaydettiğim dosya ve içeriklere tekrar ulaşabilirim.	880	1,187	3,90
7. Cep telefonu, internet e-posta ve sohbet etme programlarıyla iletişim kurabilirim.	880	1,490	3,39
8. İnternet siteleri üzerinden dosya ve içerik paylaşabilirim (e-postaya resim ve dosya eklemek, Facebook vb sitelerde fotoğraf paylaşmak gibi).	880	1,497	2,33

Tablo 3.4: Dijital Okuryazarlık Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar (devamı)

9. İnternette başkalarının oluşturduğu/paylaştığı herhangi bir dokümana katkıda bulunabilirim.	880	1,353	2,33
10.Sosyal ağları (Facebook, Twitter, İnstagram vb) kullanabilirim.	880	1,606	2,90
11.Dijital araçları kullanırken uyulması gereken kurallar olduğunu bilirim (ör: yorum yaparken, kişisel bilgi paylaşıırken).	880	1,036	4,21
12.İnternette bilgi aktarımında/paylaşımında bulunabilirim.	880	1,225	2,75
13.Bilgisayar, akıllı telefon, tablet gibi araçlarımı korumak için şifreler kullanabilirim.	880	1,178	4,41
14.Kimlik bilgilerimin çalınabileceğinin farkında olduğum için kişisel bilgilerimi internette paylaşmamam gerektiğini bilirim.	880	1,311	4,56
15.Dijital teknolojiyi yoğun kullanmanın sağlığını olumsuz etkileyebileceğini bilirim.	880	1,313	4,46
16.Teknolojinin çevreye pozitif ve negatif etkilerini anlayabilirim.	880	1,187	4,09
17.Yeni bir cihaz veya uygulamayı kullanırken teknik bir sorun olduğunda destek ve yardım bulabilirim.	880	1,490	3,63
18.Dijital teknolojileri kullanırken sıkça ortaya çıkan sorunların çoğunu çözebilirim.	880	1,497	3,34
19.Dijital teknolojileri kullanırken teknik olmayan problemleri çözebilirim.	880	1,353	3,05
20.Programlar veya araçların teknolojik problemlerini çözebilirim.	880	1,606	2,89
21.Teknoloji ile ilgili bir problem ile karşı karşılaştığımda, problemi çözmek için dijital araçları kullanabilirim.	880	1,036	3,35
Toplam	880	12,453	74,10

Tablo 3.4’te görüldüğü gibi ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin dijital okuryazarlık konusunda en yüksek ortalamaya sahip maddeler sırasıyla 14. madde “Kimlik bilgilerimin çalınabileceğinin farkında olduğum için kişisel bilgilerimi internette paylaşmamam gerektiğini bilirim.” (x=4,56), 15. madde “Dijital teknolojiyi yoğun kullanmanın sağlığını olumsuz etkileyebileceğini bilirim.” (x=4,46) ve 13.madde “Bilgisayar, akıllı telefon, tablet gibi araçlarımı korumak için şifreler kullanabilirim.” (x=4,41) olduğu; diğer yandan en düşük ortalamaya sahip maddelerin ise sırasıyla 8. madde “İnternet siteleri üzerinden dosya ve içerik paylaşabilirim (e-postaya resim ve dosya eklemek, Facebook vb sitelerde fotoğraf paylaşmak gibi).” (x=2,33), 9. madde “İnternette başkalarının oluşturduğu/paylaştığı herhangi bir dokümana katkıda bulunabilirim.” (x=2,33) ve 12. madde “İnternette bilgi

aktarımında/paylaşımında bulunabilirim.” ($x=2,76$) olduğu tespit edilmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık puanlarının ortalaması ise 74.10’dur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 105 olduğu için öğrencilerin dijital okuryazarlık puanı ortalamasının üzerindedir.

3.2.1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.5: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerilerine ilişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Kız	490	414,47	82796,000	-3,406	,001
Erkek	390	473,20			

Tablo 3.5’te Beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Mann Witney U testi yapılmıştır. Tablo 3.5’te görüldüğü gibi öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<,05$). Buna göre erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin (S.Ort.= 473,20) kızların dijital okuryazarlık becerilerinden (S.Ort.= 414,47) anlamlı düzeyde yüksek olduğu söylenebilir ($z=-3,406$; $p<,05$).

3.3. Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına Yönelik Bulgular

Tablo 3.6: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutum Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Maddeler	N	SS	$\bar{x}$
1.Sosyal Bilgiler dersinin gelmesini sabırsızlıkla beklerim.	880	,886	4,41
2.Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenimin işleyeceği konuyu merak ederim.	880	,835	4,43
3.Sosyal Bilgiler dersinde işlenen konuları zevkle dinliyorum.	880	,806	4,47
4. Sosyal Bilgiler ders saatinin daha çok olmasını isterdim.	880	1,157	4,09
5. Sosyal Bilgiler dersinde bize öğretilenlerden her zaman yararlanacağımı düşünüyorum.	880	,843	4,47
6. Sosyal Bilgiler dersinde diğer derslere göre daha çok eğleniyorum.	880	1,109	3,71
7. Sosyal Bilgiler dersinin ödevini diğer dersin ödevlerinden önce yapmak isterim.	880	1,145	3,76
8. Sosyal Bilgiler dersinde her zaman başarılı olacağımı düşünüyorum.	880	,996	4,18
9. Sosyal Bilgiler dersi içerisindeki tarihi konular her zaman ilgimi çekmektedir.	880	1,704	4,33

Tablo 3.6: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutum Ölçeği Maddelerine Göre Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar (devamı)

10. Sosyal Bilgiler dersinin diğer derslerden daha önemli olduğunu düşünüyorum.	880	1,096	3,44
11. Sosyal Bilgiler sınavına çalışmaktan keyif alırım.	880	1,086	4,11
12. Sosyal Bilgiler sınavından alacağım not umurumda olmaz.	880	1,122	4,50
13. Sosyal Bilgiler dersi sorumlu bir vatandaş olmama katkı sağlıyor.	880	,930	4,55
14. Sosyal Bilgilerde öğrendiğim bilgileri diğer derslerde de kullanabilirim.	880	1,189	3,82
15. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatta hiçbir işime yaramayacak.	880	1,110	4,44
16. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerimi sadece sınavda kullanacağımı düşünüyorum.	880	1,284	4,06
17. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgilerle hayatın her alanında karşılaşıyorum.	880	1,158	3,84
18. Sosyal Bilgiler dersinin bizi gerçek hayata hazırladığını düşünüyorum.	880	1,009	4,27
19. Sosyal Bilgiler dersindeki tarihi konular işlenirken uykum geliyor.	880	1,283	4,08
20. Sosyal Bilgiler dersinde tarihi konular hiç olmasaydı daha güzel olurdu.	880	1,014	4,45
21. Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafi konular işlenirken uykum geliyor.	880	1,234	4,18
22. Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafi konular hiç olmasa daha güzel olurdu.	880	1,109	4,35
23. Sosyal Bilgiler dersindeki konuların seviyeme ağır olduğunu düşünüyorum.	880	1,061	4,28
24. Sosyal Bilgiler dersinde zaman geçmek bilmiyor.	880	1,168	4,24
25. Sosyal Bilgiler dersinde verilen ödevleri yapmak içimden gelmiyor.	880	1,017	4,46
26. Sosyal Bilgiler dersi bittiğinde kendimi rahatlatmış hissediyorum.	880	1,349	3,91
27. Sosyal Bilgiler dersinde verilen ödevleri zorla yapıyorum.	880	,847	4,41
28. Sosyal Bilgiler dersinin hiç olmamasını isterdim.	880	,800	4,43
29. Sosyal Bilgiler dersi diğer derslere göre çok anlamsız geliyor.	880	,828	4,47
Toplam	880	16,266	122,76

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutum ölçeğinde en yüksek ortalamaya sahip maddelerin başında sırasıyla 13. madde “Sosyal bilgiler dersi sorumlu bir vatandaş olmama katkı sağlıyor.” (x=4,55), 12. madde “Sosyal Bilgiler sınavından alacağım not umurumda olmaz.” (x=4,50), 3. madde “Sosyal bilgiler dersinde işlenen konuları zevkle dinliyorum.” (x=4,47), 5. madde “Sosyal bilgiler dersinde bize öğretilenlerden her zaman yararlanacağımı düşünüyorum.” (x=4,47) ve 29. madde “Sosyal Bilgiler dersi diğer derslere göre çok

anlamsız geliyor.” ($x=4,47$) olduğu; diğer yandan en düşük ortalamaya sahip maddelerin ise sırasıyla 10.madde “Sosyal bilgiler dersinin diğer derslerden daha önemli olduğunu düşünüyorum.” ($x=3,44$), 6. madde “Sosyal bilgiler dersinde diğer derslere göre daha çok eğleniyorum.” ($x=3,71$) ve 7. madde “Sosyal bilgiler dersinin ödevini diğer dersin ödevlerinden önce yapmak isterim.” ($x=3,76$) olduğu tespit edilmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutum puanlarının ortalaması ise 122,76 olduğu tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 145 olduğu için öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutum puanları ortalamasının üzerindedir.

3.3.1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3.7: Cinsiyete Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutumlarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Kız	490	451,31	90252,000	-1,415	,156
Erkek	390	426,92			

Tablo 3.7’de beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Mann Witney U testi yapılmıştır. Tablo 3.7’de göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($z=-1,415$; $p>,05$).

3.4. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Dijital Okuryazarlıkları Arasında İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 3.8: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerileri Arasındaki İlişki

		Öğrenci	Öğretmen
Öğretmen	Spearman Korelasyon	,351*	1
	p	,024	
	N	880	41
Öğrenci	Spearman Korelasyon	1	,351*
	p		,024
	N	880	41

Tablo 3.8.’de görüldüğü gibi beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin dijital

okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki [$r=,351$; $p<,05$] olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.9: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri Düzeylerine Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerilerine İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

	Öğretmenlerin teknoloji kullanımı düzeyi	N	Sıra Ortalaması	U	Z	p
Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri	düşük	500	409,95	79725,00	-4,091	,000
	yüksek	380	480,70			

Beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri düzeylerine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Mann Witney U testi yapılmıştır. Tablo 3.9’da görüldüğü gibi öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($p<,05$). Buna göre yüksek teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip olan öğretmenlerin sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin dijital okuryazarlıkları (S.Ort=480,70), düşük teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip olan öğretmenlerin sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin dijital okuryazarlıklarından (S.Ort=409,95) anlamlı düzeyde yüksek olduğu söylenebilir ($z=-4,091$; $p<,05$).

3.5. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Derse Karşı Tutumları Arasında İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 3.10: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

		Öğrenci	Öğretmen
Öğretmen	Spearman Korelasyon	,363*	1
	p	,020	
	N	880	41
Öğrenci	Spearman Korelasyon	1	,363*
	p		,020
	N	880	41

Tablo 3.10’da görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki [$r=,363$; $p<,05$] olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.11: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri Düzeylerine Göre Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Tutumlarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

	Öğretmenlerin teknoloji kullanımı düzeyi	Sıra		U	Z	p
		N	Ortalaması			
Öğrencilerin sosyal bilgiler tutumları	düşük	500	412,15	80822,500	-3,797	,000
	yüksek	380	477,81			

Beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri düzeylerine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Mann Witney U testi yapılmıştır. Tablo 3.11’de görüldüğü gibi öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları, sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır ($p<,05$). Buna göre yüksek teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip olan öğretmenlerin sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının ($S.Ort=477,81$), düşük teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıflarında okuyan öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarından ($S.Ort=412,15$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu söylenebilir ($z=-3,797$; $p<,05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilik düzeyleri, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumları, ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumları arasındaki ilişkiye yönelik sonuç ve tartışmalara yer verilmiştir.

4.1.1. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilik Düzeylerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler öğretiminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinde kendilerini en yeterli gördükleri konular sırasıyla şöyledir: Birinci sırada öğretmenin teknolojiyle alakalı kavram ve kelimeleri anlayabilmeleri gelmektedir. Bu sonuç teknolojinin hayatla iç içe olması, öğrencilerine dijital rehberlik yapabilmek için öğretmenin de bilgili olması gerekliliği gibi nedenlerle açıklanabilir. İkinci sırada öğretmenin teknoloji yardımıyla dersi eğlenceli hale getirebilme becerisi gelmektedir. Bu veri öğretmenlerin dersi sevdirmek, dijital araçları kullanarak öğrencilerin ilgisini çekmek, eğitsel oyun oynatmak ve öğrenme deneyimini daha etkili hale getirmek için çeşitli eğitim teknolojilerinden yararlanmalarıyla açıklanabilir. Üçüncü sırada dersi somutlaştırmada teknoloji kullanma becerisi yer almıştır. Bu durum öğretmenlerin sosyal bilgiler ders içeriğinin görselleştirilmesinde ve somutlaştırılmasında dijital araçlardan faydalanmalarıyla açıklanabilir (Özden Çınar vd., 2023). Öte yandan sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendilerini en az yeterli gördüğü hususlar şöyle sıralanmıştır: Birinci sırada teknoloji kullanma yeterlilikleri konusundaki

olumsuz düşünceleri göze çarpmaktadır. Bu durum teknoloji alanındaki hızlı değişim ve öğretmenlerin alışlagelmiş öğretim yöntemleriyle süreci devam ettirmeleriyle açıklanabilir. İkinci sırada teknoloji konusunda alınan eğitimin yeterliliği yer almaktadır. Bu doğrultuda Uçar Sarımanoğlu (2019) da öğretmenlerin teknolojiyi kullanma yeterlilikleri konusunda eğitime ihtiyacı olduğu vurgulamıştır. Üçüncü sırada teknolojiyle ilgili konularda meslektaşlarına rehberlik edebilmeleri gelmektedir. Bu durum rehberlik etme becerisinin üst bir beceri olarak görülebilecek olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri puanlarının ortalamasının üzerinde olduğuna ulaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterliliklerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Kaya, (2019) sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknopedagojik eğitim alanında yeterliliklerinin ileri düzeyde olduğu belirlenmiştir. Diğer branşlarda yapılan birçok araştırmada öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akman, 2014; Sezgin vd., 2017; Ermiş vd., 2018; Kartal vd., 2018; Aksan, 2020; Aksan & Kutluca, 2021; Ersöz Kılınç & Menekay, 2021; Sertkaya, 2021; Şahin, 2021; Öztuzcu, 2022; Sanlık, 2023; Uçar Sarımanoğlu, 2019).

Ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu durum öğretmenlerin teknolojiyi kullanma konusunda aldıkları eğitimin ve deneyimlerinin benzer olmasıyla, teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte cinsiyetler arasındaki teknoloji kullanımı konusundaki farklılıkların azalabilmesiyle ve öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda sürekli profesyonel gelişim fırsatlarına eşit oranda erişebilir olmalarıyla açıklanabilir. Yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Akman, 2014; Güneş & Buluç, 2017; Kaya, 2019; Sanlık, 2023; Sertkaya, 2021; Şahin, 2021; Öztuzcu, 2022;). Diğer yandan öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerini ölçen bazı çalışmalarda cinsiyete göre farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda erkek öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerinin kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Başar, 2023; Kartal vd., 2018; Kaymak & Titrek, 2021;). Ermiş vd. (2018) ise kadın öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerinin erkek öğretmenlere

kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Malkoç (2018) ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı açısından cinsiyete bağlı olarak çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık varken çeşitli değişkenlere göre de anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri, mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu durum öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerini geliştirme konusunda benzer imkânlarına sahip olmasıyla açıklanabilir. Benzer şekilde farklı araştırmalarda da öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik algılarının mesleki kıdeme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Aksan, 2020; Aksan & Kutluca, 2021; Başar, 2023; Güneş & Buluç, 2017; Kaya, 2019; Kaymak & Titrek, 2021; Malkoç, 2018; Sertkaya, 2021; Şahin, 2021). Diğer yandan öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerini ölçen birçok çalışmada mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda mesleki kıdem yükseldikçe öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımı öz yeterlik seviyelerinin azaldığı tespit edilmiştir (Akman, 2014; Ermiş vd., 2018; Ersöz Kılınç & Menekay, 2021; Sanlık, 2023; Sezgin vd., 2017). Kartal vd. (2018) ise öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımı öz yeterlik algı düzeylerini kıdemine göre değişimine bakıldığında; erkek öğretmenlerin algılarının farklılaşmadığı, kadınlarda ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

4.1.2. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Çalışmada elde edilen veriler ışığında ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinde kendilerine en çok güvendikleri konular sırasıyla şöyledir: İlk olarak kimlik bilgilerinin çalınma riskine karşı bu bilgileri internette paylaşmama konusunda farkındalıkları öne çıkmaktadır. Bu durum; okul, aile ve medya aracılığıyla yapılan bilinçlendirme çalışmalarıyla açıklanabilir. İkinci sırada, dijital teknolojiyi sık kullanmanın sağlık üzerinde olumsuz etkileri olabileceğinin farkında olmaları gelmektedir. Bu farkındalık; aile ve okullardan alınan eğitimler, kişisel deneyimler, medya ve sağlık uzmanlarının tavsiyeleri sayesinde kazanılmış olabilir. Üçüncü olarak bilgisayar, akıllı telefon ve tablet gibi cihazlarını korumak için şifre kullanmanın

önemini kavramış olmaları dikkat çekmektedir. Bu durum da öğrencilerin güvenlik, mahremiyet ve siber tehditlere yönelik farkındalıklarının gelişmiş olmasıyla açıklanabilir. Diğer yandan öğrencilerin en düşük ortalamaoya sahip olduğu konular sırasıyla şunlardır: İnternet siteleri aracılığıyla dosya ve içerik paylaşma becerisi, başkalarının oluşturduğu ya da paylaştığı dokümanlara katkıda bulunma farkındalığı ve internette bilgi aktarımı ile paylaşımı yapabilme becerisidir. Bu durumlar; teknik bilgi eksikliği, deneyimsizlik, gizlilik ve güvenlik endişeleri veya hızla değışen teknolojiye ayak uyduramama gibi sebeplerle açıklanabilir. Ayrıca çalışmada ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin ortalamanın üzerinde olduğuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin dijital okuryazarlıklarının yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Nitekim ilköğretim öğrencileriyle yapılan araştırmalar da benzer sonuçlar ortaya koymuştur (Çelik & Kılıçoğlu, 2022; Pala, 2019; Pala & Başbüyük, 2020; Yıldırım, 2015; Yıldırım & Öztürk, 2023). Pala (2019), dijital okuryazarlık seviyesinin yüksekliğini, internette geçirilen sürenin fazlalığına bağlamaktadır. Pala ve Başbüyük (2020) ile Çelik ve Kılıçoğlu (2022), bu sonucu öğrencilerin dijital dünyayla iç içe olmaları, dijital teknolojilere kolay erişebilmeleri ve okullarda bu becerileri geliştirecek ortamların sağlanması gibi faktörlere bağlamaktadır. Bu doğrultuda Yıldırım ve Öztürk (2023) ise özellikle pandemi sürecinin uzaktan eğitim aracılığıyla dijital teknolojilerin öğrenciler tarafından daha sık kullanılmasını sağladığını ifade etmiştir. Öte yandan Tuti (2005), öğrencilerin bilgisayar öz yeterlik algılarını orta düzeyde bulmuştur. Bu sonucun diğer çalışma sonuçlarından farklı olmasının nedeni, çalışmanın daha eski tarihli olmasına bağlanabilir. Nitekim Çelik ve Kılıçoğlu (2022), yıllar geçtikçe öğrencilerin dijital okuryazarlık seviyelerinde artış olduğunu belirtmektedir.

Çalışmada ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık gösterdiğine ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin kızların dijital okuryazarlık becerilerinden yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Çelik ve Kılıçoğlu (2022) ile Yıldırım ve Öztürk (2023) ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlıklarının cinsiyete göre erkek öğrencilerin lehine anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bu durumu Yıldırım ve Öztürk (2023), erkek öğrencilerin dijital teknolojileri kullanma konusunda kendilerine daha fazla güven duymaları ve daha az kaygı duymaları ile açıklamıştır. Işıksal ve

Aşkar (2003) ortaokula devam eden erkek öğrencilerin bilgisayar öz yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğuna ulaşmıştır. Kaya (2020) ve Öztürk (2020) ortaöğretim öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları konusunda erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit etmiştir. Benzer sonuçlara Özerbaş ve Kuralbayeva (2018) yükseköğretim öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada ulaşmıştır. Diğer taraftan yapılan bazı çalışmalarda cinsiyet faktörünün dijital okuryazarlık düzeyi üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kara, 2021; Kozan, 2018; Öztürk, 2015; Pala, 2019; Pala & Başbüyük, 2020). Yapılan çalışmalarda farklı sonuçların çıkmasını Çelik ve Kılıçoğlu (2022); araştırmanın yapıldığı zaman dilimi, araştırma gruplarındaki çeşitli farklılıklar, örneklem, evren ve katılımcı özellikleri gibi farklılıklardan kaynaklanabilecek olmasıyla açıklamıştır.

4.1.3. Öğrencilerin Derse Karşı Tutumlarına Yönelik Sonuç ve Tartışma

Çalışmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutum puanlarının en yüksek olduğu konular sırasıyla şunlardır: İlk olarak sosyal bilgiler dersinin sorumlu bir vatandaş yetiştirmeye olan katkısı öne çıkmaktadır. Bu durum, öğrencilerin dersin vatandaşlık eğitimindeki önemini iyi kavramış olmalarıyla açıklanabilir. İkinci sırada ise sosyal bilgiler sınavından alınacak nota verdikleri önem gelmektedir. Ayrıca çalışmada ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde birçok çalışmada sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarının genel olarak yüksek olduğu görülmüştür (Aktepe vd., 2014; Özkal vd., 2004; Yılmaz & Şeker, 2011). Aktepe ve arkadaşları (2014) çalışmalarında, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum sergiledikleri başlıca hususların; dersin konularını sevmeleri, dersin ilgi çekiciliği ve öğrencinin yaşamına önemli yararlar sağlaması olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarının genel olarak yüksek olmasının sebebini Aktepe ve arkadaşları (2014); öğretmenlerin öğrencileriyle olumlu bir eğitim ortamı oluşturmaları, dersin gündelik hayattaki önemini kavratmaları, öğrencilerin derse katılımını sağlamaları ve konuları öğrencilerin yakın çevrelerinden örneklerle anlaşılır hale getirmeleriyle açıklamıştır.

Çalışmada ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutum puanlarının tüm maddelerde ortalamanın üzerinde olduğu görülmüştür. Bununla

birlikte tutum puanlarının en düşük olduğu hususların başında sosyal bilgiler dersinin önemi gelmektedir. Bu sonuç; ders içerikleri, öğretmen faktörü, velilerin bakış açısı, öğrencilerin kariyer hedefleri, ders saatinin azlığı ve merkezi sınavlarda çıkan soru sayısının azlığı gibi nedenlerle açıklanabilir. İkinci sırada sosyal bilgiler dersini eğlenceli bulma konusundaki tutum yer almaktadır. Bu sonuç dersin soyut konular içermesi (Ünal ve Er, 2017) ve uygulamaya yönelik etkinliklerin az olması gibi hususlarla ilişkili olabilir. Üçüncü sırada ise sosyal bilgiler dersine ait ödevlere öncelik verme tutumu bulunmaktadır. Bu durum; merkezi sınavlarda çıkan soru sayısının azlığı, velilerin dersle ilgili bakış açısı, öğrencilerin kariyer hedefleri ve uygulamalı etkinliklerin eksikliği ile açıklanabilir. Aktepe vd. (2014) ise çalışmalarında öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olumsuz tutumlarının; derse girerken sıkıntı yaşamaları, derste zamanın geçmemesi ve derse seyerek çalışmamaları gibi nedenlerle ortaya çıktığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler dersi; özellikle toplumsal konuları içermesi, toplumda cinsiyet ve fırsat eşitliği savunma eğiliminde olması gibi durumlardan dolayı sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarının cinsiyete göre benzerlik göstermesine neden olabilir. Öğrencilerin derse karşı tutumlarını ele alan Corbin (1997), Demir (2010), Ergin (2006), Oğur (2009), Öztürk (1999), Sidekli (2010), Yılmaz ve Demir (2014) de öğrencilerin derse karşı tutumlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar görülmediği sonucu ile mevcut çalışmayı desteklemiştir. Altıntaş (2005), Booth (1993), Özkal vd. (2004), Tay ve Akyürek Tay (2006) ise çalışmalarında sosyal bilgiler dersine karşı tutum ile cinsiyet arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Özkal ve Çetingöz ise (2006) erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu bulmuştur.

4.1.4. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Dijital Okuryazarlıkları Arasında İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma

Ortaokul beşinci sınıfta derse giren sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlilikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ders aşamasında teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak öğrencilere rol

model olmaları ve etkileşimli öğrenme ortamları oluşturmaları, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Öğrencilere teknolojiyle ilgili bilgi ve beceri kazandırma ve rehberlik etme süreçleri de bu ilişkinin güçlenmesinde önemli bir etken olabilir. Ayrıca SBDÖP’de dijital okuryazarlık becerisinin kazandırılmasının hedeflenmesi, öğretmenlerin bu alanda daha aktif olmasını sağlayarak öğrencilerin de gelişim göstermelerine olanak sunmaktadır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin, öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı da görülmüştür. Buna göre yüksek teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin dijital okuryazarlıkları, düşük teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin dijital okuryazarlıklarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Nitekim Kalelioğlu ve Gülbahar (2014) bilişim sistemleri aracılığıyla bilgi sunma konusunda rehberlik eden öğretmenlerin; öğrencilere bilgiye erişim, işlemsel düşünme becerisi kazanma ve teknolojiden yararlanma imkânı sağlamaları gerektiğini belirtmiştir. Ocak ve Serin (2024) de öğretmenlerin ve öğrencilerin dijital okuryazarlık becerisine ihtiyaç duyduklarını, bu becerinin her ikisinde de geliştirilmesinin eğitim-öğretim faaliyetlerinin iyileştirilmesi açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Tüm bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin yüksek teknoloji öz yeterliklerinin öğrencilerin dijital okuryazarlıklarına olumlu katkı yaptığı ve bu durumun eğitim öğretim faaliyetlerine de pozitif yönde etki etmesinin beklendiği söylenebilir.

4.1.5. Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlilikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı Tutumları Arasında İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlikleri ile beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin teknolojiyi ders içinde etkin bir şekilde kullanmaları; öğrencilerin ders materyallerine daha kolay erişmesini ve derse daha fazla katılım göstermelerini sağlayabilir. Teknolojinin sunduğu interaktif öğrenme araçları ve görsel materyaller, öğrencilerin ders içeriğine olan ilgisini artırarak konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Öğretmenlerin teknolojiyi kullanarak dersleri daha ilginç hale getirmeleri ve öğrencilere çeşitli öğrenme deneyimleri

sunmaları, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirebilir. Teknoloji destekli öğretim yöntemleri, öğrencilerin dersin önemini daha iyi kavramalarına yardımcı olarak bu konuda olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji kullanımı becerileri ve bu becerilerin ders içinde etkili kullanımı, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını pozitif yönde etkileyebilir.

Ayrıca çalışmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının, öğretmenlerinin teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığına da ulaşılmıştır. Yüksek teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip öğretmenlerin sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları, düşük teknoloji kullanımı öz yeterlik düzeyine sahip öğretmenlerin öğrencilerinin tutumlarından daha yüksektir. Öğretmenlerin teknoloji kullanımının öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceğine dair birçok araştırma mevcuttur. Can ve Topçuoğlu (2018), Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile yürütülen dersin ortaokul öğrencilerinin derse ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediğini bulmuştur. Dağlan ve Taş (2017), bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olduğunu gözlemlemiştir. Akar ve Çelik (2020) ise etkileşimli tahta kullanımının öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Mayer-Smith ve arkadaşları (2000), öğrencilerin teknoloji destekli ortamlarda öğrenmeyi tercih ettiğini tespit ederken, Öztö (2022), Yorgancı ve Terzioğlu (2013) ile Arslan ve Bilgin (2020), öğretiminde teknoloji kullanımının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını artırdığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Avcı ve Seferoğlu (2011) çevrim içi ortamlarda gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır.

4.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayanarak oluşturulan öneriler şu şekildedir:

Öğretmenlerin teknoloji kullanımı öz yeterliklerinin öğrencilerin ders tutumlarına pozitif etkisi olduğundan öğretmenlere yönelik teknoloji kullanımı eğitimleri artırılabilir. Özellikle hizmet içi eğitimler düzenlenebilir ve teknolojinin sınıfta etkili kullanımına dair sürekli gelişim fırsatları sağlanabilir. Ayrıca

öğretmenlerin teknoloji alanındaki yenilikleri takip etmelerine olanak sağlayacak hizmet içi eğitim kursları, seminer ve atölyeler düzenlenebilir.

Mesleki kıdeme göre teknoloji kullanımı yeterliklerinde anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen kıdemli öğretmenlerin teknolojiye daha fazla uyum sağlamaları için daha fazla destek verilebilir. Eğitim teknolojileri konusunda deneyimli öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini genç öğretmenlerle paylaşabilecekleri platformlar kurulabilir.

Teknoloji kullanımı konusunda rehberlik etme becerilerinin öğretmenler arasında eksik olduğu göz önüne alındığında teknoloji kullanma konusunda deneyimli öğretmenlerin diğer öğretmenlere rehberlik edebileceği mentorluk sistemleri oluşturulabilir. Bu şekilde teknoloji kullanımı alanında hem öğretmenler arası iş birliği artırılabilir hem de öğretmenlerin öz yeterlikleri gelişebilir.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık seviyeleri, eğitim kurumlarının daha fazla teknoloji odaklı eğitim programları sunmalarıyla desteklenebilir. Okullarda bilgisayar ve internet kullanımını destekleyen uygulamalı dersler, dijital güvenlik farkındalığını artıracak atölyeler ve çevrimiçi içerik üretimi gibi pratik beceriler öğretilmesi öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin artmasını sağlayabilir.

Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımının öğrenci tutumlarını olumlu yönde etkilediği bulgusuna dayanarak derslerde interaktif teknolojilerin daha yaygın kullanımı teşvik edilebilir. Öğretmenler, ders içeriklerini zenginleştirmek için dijital araçlardan yararlanabilir. Bunun yanında görsel materyaller, sanal simülasyonlar ve eğitim oyunları gibi araçlarla dersleri daha ilgi çekici hale getirilebilirler.

Sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarının öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilişkilendirildiği sonucuna dayanarak öğretmenlerin dijital araçlarla daha etkileşimli ve eğlenceli ders içerikleri sunulabilmesi fayda sağlayabilir. Böylece öğrencilerin sosyal bilgiler dersine olan ilgileri artacak ve dersin soyut konuları daha somut ve anlaşılır hale gelecektir.

Okullarda dijital güvenlik seminerleri düzenlenerek kimlik bilgilerini koruma ve teknoloji kullanımının sağlık üzerindeki etkileri konularında öğrenciler bilinçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve Babaların İlkokul Ortaokul ve Lise Öğrencisi Çocukları ile Kendilerinin Dijital Okuryazarlıklarına İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1977). Attitude-Behavior Relations: A Theoretical Analysis and Review of Empirical Research. *Psychological Bulletin*, 84(5), 888-918.
- Akar, H., & Çelik, O. T. (2020). Akıllı Tahta Kullanımının Kalıcılığa ve Derse Yönelik Tutuma Etkisi. *EKEV Akademi Dergisi* 81, 171-188.
- Akgün, İ. H., Akgün, M., & Şimşek, N. (2014). Social Studies Teachers' Related To the Use of Computers In Education Perception Study of Self-Efficacy. *Kastamonu Education Journal*, 23(2), 711-722.
- Akman, O. ve Güven, C. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının TPACK Öz Yeterlilik Algı Düzeylerinin Analizi. *Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Akman, Ö. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Teknolojik, Pedagojik ve Alan Bilgisi Öz Yeterlilik Algı Düzeylerinin Çok Yönlü İncelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Kullanımında Yükseköğretimin Etkisi: İstanbul Okulları Örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2), 79-96.
- Aksan, A. N. (2020). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretimde Teknoloji Kullanım Amaçlarının Teknoloji Öz-Yeterlilik Düzeyleri Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aksan, A. N., & Kutluca, A. Y. (2021). Investigation of Preschool Teachers' Use of Technology In Teaching In Terms of Technology Selfefficacy Levels. *Kastamonu Education Journal*, 29(3), 611-626.
- Aktepe, V., Tahiroğlu, M., & Sargın, S. (2014). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 259-272.
- Aktürk, A. O., & Delen, A. (2020). Öğretmenlerin Teknoloji Kabul Düzeyleri ile Öz-Yeterlilik İnançları Arasındaki İlişki. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 4(2), 67-80.
- Altıntaş, S. (2005). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 1-12.
- Altun, N., & Alpan, G. B. (2021). Temel Eğitim Programlarında Dijital Okuryazarlık. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 280-294.
- Arslan, E. H., & Bilgin, E. A. (2020). Matematik Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Video ile Öğretimin Teknoloji Tutumuna Etkisi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 3(1), 41-50.
- Aslan, S. (2016). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Fırat, Dicle, Siirt,

- Adıyaman Üniversiteleri Örneği*) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, Ü., & Seferoğlu, S. S. (2011). Bilgi Toplumunda Öğretmenin Tükenmişliği: Teknoloji Kullanımı ve Tükenmişliği Önlemeye Yönelik Alınabilecek Önlemler. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 13-26.
- Aydoğdu, F., Gürsoy, F., & Aral, N. (2021). An Investigation Into the Relationship Between Self-Perception and Sexual Development In Children Attending Preschool Education. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(6), 828-841.
- Azı, F. B. (2020). *Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Başarı ve Ders Tutumlarına Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baker, C. (1992). *Attitudes and Language*. Great Britain: Multilingual Matters Ltd.
- Baldwin, R. (2009). Developing the Key Competencies in Social Sciences. In *Soccon09 Conference, Christchurch*.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Başar, T. (2023). *Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Teknoloji Öz-Yeterlik Düzeylerinin ve Eğitimde Teknoloji Kullanım Amaçlarına Yansımalarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Psikolojisi: Eğitimin Psikolojik Değerleri* (5. Baskı). Feryal Matbaası.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Eğitim Psikolojisi*. Yargıcı Matbaası.
- Blikstad-Balas, M. (2015). Digital Literacy in Upper Secondary School—What do Students Use Their Laptops for During Teacher Instruction?. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 10, 122-137.
- Booth, M. (1993). Sex Differences and Historical Understanding. *Teaching History* 30, 7-11.
- Bozkurt, F., & Çoşkun, D. (2018). 21. Yy. Okuryazarlığı: Öğretmen Adaylarının Medya Algılarına Genel Bir Bakış. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 493-511.
- Buckingham, D. (2010). Defining Digital Literacy. *Medienbildung In Neuen Kulturräumen*, 1, 59–71.
- Büyüköztürk, Ç., Çakmak, Ş., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (24. Baskı). Pegem Akademi.
- Can, E., & Topçuoğlu, F. (2018). Eğitim Bilişim Ağı Kullanımının (EBA) Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(1), 61-68.
- Christensen, R. (2002). Effects of Technology Integration Education on the Attitudes of Teachers and Students. *Journal of Research on Technology in Education*, 34(4), 411-433.

- Churchill, N., Ping, L. C., Oakley, G., & Churchill, D. (2008). Digital Storytelling and Digital Literacy Learning. *Readings in Education and Technology: Proceedings Of ICICTE*, 418-430.
- Corbin, S. S. (1997). Comparisons with Other Academic Subjects and Selected Influences on High School Students' Attitudes Toward Social Studies. *Journal of Social Studies Research*, 21(2), 13-18.
- Çelik, H., & Kılıçoğlu, G. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi (Determining the Digital Literacy Levels of Secondary School Students). *Journal of Anatolian Cultural Research (JANCR)*, 6(2), 115-134.
- Çelikkaya, T., & Ünal, Ç. (2009). Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (5. Sınıf Örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 197-212.
- Çetinkaya, S., & Uçar, F. H. (2019). İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 25-35.
- Dağdalan, G., & Taş, E. (2017). Simülasyon Destekli Fen Öğretiminin Öğrencilerin Başarısına ve Bilgisayar Destekli Fen Öğretimine Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 5(2), 160-172.
- Demir, A. (2010). İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, Y., & Akengin, H. (2010). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 743-769.
- Demirezen, S. Ve Hasgöl, M. (2022). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında ve Ders Kitaplarında Okuryazarlık Becerilerinin İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(33), 213-247.
- Dere, İ., & Ateş, Y. (2020). Sosyal Bilgiler Derslerinde Teknolojik Araç ve Materyal Kullanımı: Bir Durum Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 496-514.
- Ekemen, M. (2022). *Web 2.0 Araçları ile Zenginleştirilmiş Sosyal Medya Destekli Fen Öğretiminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumlarına, Dijital Okuryazarlık Düzeylerine ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdemir, N., Bakırcı, H., & Eyduran, E. (2009). Öğretmen Adaylarının Eğitimde Teknolojiyi Kullanabilme Özgüvenlerinin Tespiti. *Journal of Turkish Science Education*, 6(3), 99-108.
- Erdoğan, E. ve Şerefli, B., (2021). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı: Beş Öğretmenin Yolculuğu. *Journal of Qualitative Research in Education*, 27, 232-256.
- Ergin, A. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Ermiş, U. F., Sarıtepeci, M., & Çakır, H. (2018). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretim Teknolojileri Standartları Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi: Amasya ili Örneği. *Eğitim Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Ersöz Kılınç, Ş. & Menekay, M. (2021). Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Tutumlarının Bilgisayar ve İnternet Öz Yeterlilik Algısı ile İlişkisi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(70), 1291-1298.
- Ertmer, P. A. (1999). Addressing First-and Second-Order Barriers to Change: Strategies for Technology Integration. *Educational Technology Research and Development*, 47(4), 47-61.
- European Commission (2018). Commission Staff Working Document Accompanying the Document Proposal for A Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning.
- Gelen, İ. (2017). P21-Program ve Öğretimde 21. Yüzyıl Beceri Çerçevesi (ABD Uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 15-29.
- Gilster, P. (1997). *Digital Literacy*. Wiley Computer Pub.
- Gömleksiz, M. N. (2003). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 97-109.
- Görmez, E. (2017). İlkokul Sosyal Bilgiler Programının Dijital Vatandaşlık ve Alt Boyutları Açısından Yeterliliği. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 60, 1-15.
- Gülcü, A., Solak, M., Aydın, S., & Koçak, Ö. (2013). İlköğretimde Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 8(6), 195-213.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Erişi ve Tutum Üzerindeki Etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneş, A. M., & Buluç, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımları ve Öz Yeterlilik İnançları Arasındaki İlişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 10(1), 94-113.
- Gürbüz, Ş., & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe - Yöntem - Analiz*. Seçkin Yayıncılık.
- Hamutoğlu, N. B., Güngören, Ö. C., Uyanık, G. K., & Erdoğan, D. G. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429.
- Heafner, T. (2004). Using Technology to Motivate Students to Learn Social Studies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4(1), 42-53.
- Holden, H., & Rada, R. (2011). Understanding the Influence of Perceived Usability and Technology Self-Efficacy on Teachers' Technology Acceptance. *Journal of Research on Technology in Education*, 43(4), 343-367.
- İşıksal, M., & Aşkar, P. (2003). İlköğretim Öğrencileri İçin Matematik ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Ölçekleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25).
- İbrahimoglu, Z., & Öztürk, C. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinden Örnek Olay Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı Derse Karşı Tutum ve Eleştirel

- Düşünme Becerileri Üzerine Etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 523-548.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*. Evrim Basım Yayın Dağıtım.
- Kalelioglu, F., & Gülbahar, Y. (2014). The Effects of Teaching Programming Via Scratch on Problem Solving Skills: A Discussion From Learners' Perspective. *Informatics In Education*, 13(1), 33- 50.
- Kara, S. (2021). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ile Web Ortamında Bilgi Arama ve Yorumlama Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kara, T. & Atasoy, E. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının (2018) Dijital Vatandaşlık Kavramı ve Alt Boyutları Bağlamında İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 133-154.
- Karaduman, H., & Öztürk, C. (2014). Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Vatandaşlığa Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Dijital Vatandaşlık Tutumlarına Etkisi ve Dijital Vatandaşlık Anlayışlarına Yansımaları. *Journal of Social Studies Education Research*, 5(1), 38-78.
- Karasu-Avcı, E., Faiz, M. & Recepoğlu, S. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Algılarının Belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 46-62.
- Kartal, B. (2024). Öğrencilerin Dijital Okuryazarlıkları ile Dijital Teknolojilere Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kartal, O. Y., Temelli, D., & Şahin, Ç. (2018). Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojileri Öz-Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(4), 922-943.
- Kaya, B. (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 189-205.
- Kaya, M (2020). Ortaöğretim Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık ve Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, M. T. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknopedagogik Eğitim Yeterlilikleri ve Akıllı Tahta Öz-Yeterliliklerinin İncelenmesi: Afyonkarahisar Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaymak, E., & Titrek, O. (2021). Öğretmenlerin Teknolojiye Uyumuna Yönelik Öz-Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 104-134.
- Kellner, D. (2001). New Technologies/New Literacies: Reconstructing Education for the New Millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67-81.
- Kılınç, E., Başer, E. H., Kılınç, S., Kaya, M. M., Türküresin, H. E., & Kesten, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlilik Ölçeğinin Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(14), 411-424.

- Kılınç, Ş. E., & Menekay, M. (2021). Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Tutumlarının Bilgisayar ve İnternet Öz Yeterlilik Algısı ile İlişkisi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(70), 1291-1298.
- Kıncal, R. (2017). *Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayıncılık.
- Kızılkaya Cumaoglu, G., & Diker Coşkun, Y. (2012). Öğretmenlerin Akademik Erteleme Davranışı ile Teknoloji Kullanım Durumları Arasındaki İlişki. *Electronic Turkish Studies*, 7(4).
- Kolburan Geçer, A., & Gökdaş, İ. (2014). Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Yararlanma Durumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 89-112.
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerin “Teknoloji” kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi/An Investigation of Preschool Teachers’ Perceptions On the Concept of “Technology”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 194-212.
- Kozan, M. (2018). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). T.C. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köse, B. (2023). *Bilişim Destekli Sosyal Bilgiler Öğretiminin Öğrencinin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığına Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt, A. A., Orhan, D., Yaman, F., Solak, M. Ş., & Türkan, F. (2014). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Türkiye’de Yapılan Okuryazarlık Çalışmalarındaki Eğilim. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1-21.
- Kurtoğlu, M., & Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı ile İlgili Türkiye Kaynaklı Dergilerde Yayımlanmış Makalelerin İncelenmesi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2(3), 1-10.
- Liu, Z. J., Tretyakova, N., Fedorov, V., & Kharakhordina, M. (2020). Digital Literacy and Digital Didactics as the Basis for New Learning Models Development. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 15(14), 4-18.
- Maden, S., Maden, A., & Banaz, E. (2018). Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Dijital Okuryazarlık Bağlamında Değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 11(55), 685-695.
- Malkoç, E. (2018). *Bilgisayar ve İnternet Kullanımının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Martin, A. (2005). Digeulit—A European Framework for Digital Literacy: A Progress Report. *Journal of Eliteracy*, 2(2), 130-136.
- Martin, A., & Grudziecki, J. (2006). Digeulit: Concepts and Tools for Digital Literacy Development. *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 5(4), 249-267.
- Mayer-Smith, J., Pedretti, E., & Woodrow, J. (2000). Closing of the Gender Gap in Technology Enriched Science Education: A Case Study. *Computers & Education*, 35(1), 51-63.

- McGillivray, D., McPherson, G., Jones, J., & McCandlish, A. (2016). Young People, Digital Media Making and Critical Digital Citizenship. *Leisure Studies*, 35(6), 724-738.
- McGrail, E. (2005). Teachers, Technology, and Change: English Teachers' Perspectives. *Journal of Technology and Teacher Education*, 13(1), 5-24.
- Meyers, E. M., Erickson, I., & Small, R. V. (2013). Digital Literacy and Informal Learning Environments: An Introduction. *Learning, Media and Technology*, 38(4), 355-367.
- Mossberger, K., Tolbert, C. J., & Mcneal, R. S. (2007). *Digital Citizenship: the Internet, Society, and Participation*. MIT Press.
- Ng, W. (2012). Can We Teach Digital Natives Digital Literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Ocak, G., & Serin, G. K. (2024). Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilikleri ile Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin, Bilişim Teknolojisi Kullanım Düzeylerine Etkisi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 14(1), 147-169.
- Oğur, M. (2009, Eylül). Altıncı ve Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oğuz Haçat, S., & Demir, F. B. (2018). Sosyal Bilim Disiplinlerine Göre 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Değerlendirilmesi. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 2(2), 27-56.
- Önal., N. & Çakır, H. (2016). Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Bilişim Teknolojileri Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 76-94.
- Özaydın, A., & Kumral, O. (2021). Dijital Yerlilerin Gözünden Dijital Okuryazarlık. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 362-377.
- Özden Çınar, T., Yazıcı, H., & Kaya, M. T. (2023). Opinions of Gifted Students on Augmented Reality Application in Social Studies Course / Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Artırılmış Gerçeklik Uygulamasına Yönelik Görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 254-271.
- Özerbaş, M. A., & Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25.
- Özeren, E. (2023). Predicting Secondary School Students' 21st-Century Skills Through Their Digital Literacy and Problem-Solving Skills. *International Education Studies*, 16(2), 61-75.
- Özkal, N., Güngör, A., & Çetingöz, D. (2004). Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öğrencilerin Bu Derse Yönelik Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40(40), 600-615.
- Özkara, E. C., Konokman, G. Y., & Yelken, T. Y. (2018). Eğitimde Teknoloji Kullanımı Hizmetiçi Eğitimine Katılan Öğretmenlerin TPAB Özgüvenlerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 371-412.
- Öztop, F. (2022). Matematik Öğretiminde Mobil Teknoloji Kullanımının Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 66-81.

- Öztuzcu, Ö. (2022). *Covid-19 Salgını Sürecinde Öğretmenlerin Bilişim Teknolojileri Öz-Yeterlik İnançları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, C. & Baysal, N. (1999). İlköğretim 4-5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6, 11-20.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). Sosyal Bilgilerde Eleştirel Düşünme Becerileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(123), 25-32.
- Öztürk, Ç., & Korkmaz, Ö. (2020). Teknoloji Destekli Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Dönük Tutumlarına ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 1-18.
- Öztürk, M. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) T.C. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, Y. (2020). Dijital Okuryazarlık Hakkında Lise Öğrencilerinin Kendilerine ve Anne-Babalarına Yönelik Görüşleri Kırıkkale İli Örneği (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pala, Ş. M. (2022). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Anahtar Yetkinliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 128-159.
- Pala, Ş. M. (2023). Dijital Vatandaşlığın Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarına Yansımaları. *Journal of History School*, 16(LXIII), 751-784.
- Pala, Ş. M., & Başbüyük, A. (2020). 10-12 Yaş Grubu Öğrencileri İçin Dijital Okuryazarlık Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(33), 542-565.
- Pala, Ş. M., & Başbüyük, A. (2020). Ortaokul Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 897-921.
- Pala, Ş. M., & Başbüyük, A. (2023). The Predictive Effect of Digital Literacy, Self-Control and Motivation On the Academic Achievement In the Science, Technology and Society Learning Area. *Technology, Knowledge and Learning*, 28(1), 369-385.
- Pala, Ş.M. (2019). *Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Akademik Başarı ve Becerilerinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Peker Ünal, D. (2017). Bir Öğretim Programındaki Dijital Vatandaşlık Öğeleri ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Öğelerine Sahip Olma Durumları. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 180-195.
- Pintrich, P. R. (2003). A Motivational Science Perspective on the Role of Student Motivation in Learning and Teaching Contexts. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 667-686.
- Ribble, M. (2011). *Digital Citizenship in Schools Second Edition*. ISTE. International Society for Technology in Education.

- Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the Classroom: Teacher Expectation and Pupils' Intellectual Development*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Sanlık, F. (2023). *Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algıları ve Eğitimde Teknoloji Kullanımına Yönelik Öz-Yeterlikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Seçkin Kapucu, M., Özcan, H., & Karakaya Özyer, K. (2021). The Relationship Between Middle School Students' Digital Literacy Levels, Social Media Usage Purposes and Cyberbullying Threat Level. *International Journal of Modern Education Studies*, 5(2), 537-566.
- Sertkaya, M. F. (2021). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sınıflarında Teknoloji ve Yardımcı Teknoloji Kullanımına Yönelik Öz-Yeterlik ve Tutumlarının Belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sezgin, F., Erdoğan, O., & Erdoğan, B. H. (2017). Öğretmenlerin Teknoloji Öz Yeterlikleri: Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bütüncül Bir Analiz. *Eğitim Teknolojisi Kuram Ve Uygulama*, 7(1), 180-199.
- Sidekli, S. (2010). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin 2004 Programı Doğrultusunda Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 1-23.
- Silik, Y., & Aydın, F. (2021). Dijital Okuryazarlık ve Teknoloji Okuryazarlığı: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 17-34.
- Sisco, H. T. (2008). *A Correlation of Technology Implementation and Middle School Academic Achievement in Tennessee's Middle Schools* (Yayımlanmamış doktora tezi). East Tennessee State University.
- Sogalrey, F. A. M., Safitri, F., Tijow, M. A., Sembiring, D. A. K., & Risamasu, P. E. G. (2024). Digital Literacy Research in Education: Trends and Insights. *Jurnal Hasil Penelitian Dan Kajian Kepustakaan Di Bidang Pendidikan, Pengajaran Dan Pembelajaran*, 10(3), 1169-1180.
- Sönmez, E. E., & Gül, H. Ü. (2014). Dijital Okuryazarlık ve Okul Yöneticileri. XIX. *Türkiye'de İnternet Konferansı*, 27-29.
- Stripling, B. (2010). Teaching Students to Think in the Digital Environment: Digital Literacy and Digital Inquiry. *School Library Monthly*, 26(8), 16-19.
- Şahin, K. (2021). *İngilizce Öğretmenlerinin Teknoloji Yeterliği Özdeğerlendirme Düzeyleri ve Bu Konudaki Görüşlerinin İncelenmesi: Aksaray İli Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (6-7. sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB Yayınları. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686->

SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. MEB Yayınları. Erişim adresi: <https://tymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programsos4567Onayli.pdf>
- Taş, M., & Düz, İ. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(20), 180-188.
- Tay, B. & Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumun Başarıya Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Turan, S. & Karasu Avcı, E. (2018). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın Dijital Vatandaşlık Bağlamında İncelenmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 28-38.
- Tuti, S. (2005). *Eğitimde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Performans Göstergeleri, Öğrenci Görüşleri ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu. "Anlam Bilgisi". Erişim Tarihi 11.10.2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Tzifopoulos, M. (2020). In the Shadow of Coronavirus: Distance Education and Digital Literacy Skills in Greece. *International Journal of Social Science and Technology*, 5(2), 1-14.
- Uçar Sarımanoğlu, N. (2019). *Öğretmenlerin Sınıflarda Eğitim Teknolojisi Kullanımında Karşılaştıkları Güçlükler*. Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. Alkım Yayınevi.
- Ünal, F., & Er, H. (2017). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretimi Zor Olan Soyut Kavramlara İlişkin Bilişsel Yapılarının İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-24.
- Ünal, S. (2005). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların Öğrenme Üzerindeki Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 168, 42-56.
- Yalkın, B. & Işık, A. D. (2019). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Yaşam Boyu Öğrenme Yetkinlikleri Açısından İncelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(2), 167-18.
- Yaman, A. (2019). 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabındaki Metinlerin ve Görsellerin Teknoloji Kullanımı Açısından İncelenmesi. *Eğitim Teknolojileri*, 1 (1) 1-29.
- Yeşiltaş, E., Kaymakçı, S. (2014) Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Teknoloji Boyutu. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 314-340.
- Yıldırım, H. M., & Şimşek, Ş. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, T., & Öztürk, D. (2023). A Mixed-Method Research On Digital Literacy of Middle School Students. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(2), 70-86.

- Yıldırım, Y. (2015). İlköğretim Öğrencilerinin Teknoloji Kullanım Yeterlikleri ve Teknoloji Kullanımını Etkileyen Faktörler. *Eskişehir Ziya Gökalp İlkokulu*, 39(87), 12-18.
- Yılmaz, K., & Çolak, R. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Haritaları Kullanımının Öğrencilerin Tutum, Akademik Başarı ve Bilgilerinin Kalıcılık Düzeylerine Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Yılmaz, K., & Şeker, M. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgilere Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 34-50.
- Yılmaz, A., & Demir, S. B. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine ve Sosyal Bilgiler Öğretmenine Karşı Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1705-1718.
- Yorgancı, S., & Terzioğlu, Ö. (2016). Matematik Öğretiminde Akıllı Tahta Kullanımının Başarıya ve Matematiğe Karşı Tutuma Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 919-930.
- Yürektürk, F. N., & Coşkun, H. (2020). Türkçe Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımına ve Teknoloji Destekli Türkçe Öğretiminin Etkililiğine Dair Görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Onayı

Bu çalışma için etik kurul onayı Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun (Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu) 11/01/2024 tarihli ve 14/15 numaralı kararı ile alınmıştır.

Ek 2: Veli Onam Formu

Ek-2

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki" adıyla, 01/03/2024-30/03/2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiyi farklı yönleriyle araştırmak.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden toplanan kişisel bilgiler gizli olacak şekilde kod/numara verilecek, araştırmacı tarafından dijital/basılı kopya olarak muhafazası sağlanacaktır. Bu bilgiler çalışmaya katılan öğrenci ile öğretmeni arasındaki bağlantıyı kumak için kullanılacaktır. Katılımcıların kimlik bilgileri araştırmada kullanılmayacak ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sonuçlar ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bitikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Yukarıda yazılanların hepsini taahhüt ederim. Saygılarımla,

Araştırmacı :Selçuk MACİT

İletişim bilgileri

Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numanlı öğrencisi .....

.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

.../.../.....

İsim-Soyisim İmza

Veli Adı-Soyadı:

Telefon Numarası:

Ek 3: Katılım Kabul Formu

Ek:3

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki” adıyla, Selçuk Macit tarafından 01/03/2024-30/03/2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yeterlikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkiyi farklı yönleriyle araştırmak.

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Erzincan (Merkez ilçe)

Araştırma Uygulaması: ☒ Anket

☐ Görüşme

☐ Gözlem

☐ O.....

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada toplanan kişisel bilgiler gizli olacak şekilde kod/numara verilecek, araştırmacı tarafından dijital/basılı kopya olarak muhafazası sağlanacaktır. Bu bilgiler çalışmaya katılan öğrenci ile öğretmeni arasındaki bağlantıyı kurmak için kullanılacaktır. Katılımcıların kimlik bilgileri araştırmada kullanılmayacak ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Toplanan veriler tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Selçuk Macit

İletişim Bilgileri

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Ek 4: Erzincan Valiliği Uygulama İzin Onayı

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-45468433-605.01-96819618
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi
(Selçuk MACİT)

15/02/2024

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarih ve 1563890 (Genelge 2020/2) sayılı yazısı.
b) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörlüğü'nün 24.01.2024 tarih ve E-635790008-399-330673 sayılı yazısı.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Nurettin BİROL'un danışmanlığını yürüttüğü 127701010 numaralı yüksek lisans programı öğrencisi Selçuk MACİT'in, "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımı Öz Yetetlilikleri ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma talebine ilişkin, ilgi (b) yazı ve tez çalışması ilişikte sunulmuştur.

İlgi (a) Genelge esaslarına göre "İl Millî Eğitim Müdürlüğü Anket-Araştırma-Tez Çalışmalarını Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenen ilgililerin anket - ölçek çalışmasını, ilimiz genelinde ortaokul müdürlüklerinde öğretmen ve öğrenci katılımıyla uygulama yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Mehmet Emre CANPOLAT
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Yazı ve Ekleri (30 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Fatih Mah. 719 Sok. No: 28 ERZİNCAN

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: AR-GE Birimi Goncağül SATI

Telefon No : 0 (____) _____

E-Posta: arge24@meb.gov.tr

İnternet Adresi: meb@hs01.arp.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

15/02/2024

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys> adresinden 34d8-78db-3b4b-8c44-1298 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

Ek 5: Ölçek Kullanım İzinleri

ölçek kullanım izni > Gelen Kutusu x

S SELÇUK MACİT [Redacted]
Alıcı: Şenol P
25 Ara Pzt 12:01 (4 gün önce) ★ 📧 📧 📧

Sayın hocam merhaba;
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde yüksek lisans yapmaktayım. Tezimde kullanmak üzere izniniz olursa "Dijital Okuryazarlık Ölçeği"ni kullanmak istiyorum.
Desteginiz için şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

S Şenol PALA
Alıcı: ben
25 Ara Pzt 12:27 (4 gün önce) ☆ 📧 📧 📧

Selçuk Hocam merhabalar

Geliştirmiş olduğumuz dijital okuryazarlık ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz.

ölçek kullanım izni > Gelen Kutusu x

S SELÇUK MACİT [Redacted]
Alıcı: sorunkayad
25 Ara 2023 12:00 (4 gün önce) ★ 📧 📧 📧

Sayın hocam merhaba;
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde yüksek lisans yapmaktayım. Tezimde kullanmak üzere izniniz olursa "İkögretim 2. kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği"ni kullanmak istiyorum.
Desteginiz için şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

S Sevdâ Dursun
Alıcı: ben
26 Ara 2023 21:58 (3 gün önce) ☆ 📧 📧 📧

Merhaba Selçuk Bey, elbette kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Gönderen: SELÇUK MACİT <[Redacted]>
Gönderildi: 25 Aralık 2023 Pz
Kime: [Redacted]
Konu: ölçek kullanım izni

Windows'u Etkinleştir

Ölçek kullanım izni > Gelen Kutusu x

S SELÇUK MACİT [Redacted]
Alıcı: enisharan.buget
26 Ara Sal 23:11 (3 gün önce) ★ 📧 📧 📧

Sayın hocam merhaba;
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde yüksek lisans yapmaktayım. Tezimde kullanmak üzere izniniz olursa " SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI ÖZ - YETERLİK ÖLÇEĞİ"ni kullanmak istiyorum.
Desteginiz için şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

e Enis Harun Başer
Alıcı: ben
27 Ara Çar 00:03 (2 gün önce) ☆ 📧 📧 📧

Merhaba hocam. Ölçeği kullanmanızdan mutluluk duyarım.

26 Ara 2023 Sal 23:12 tarihinde SELÇUK MACİT [Redacted] şunu yazdı:
...

Ek 6: Öğretmenler İçin Kişisel Bilgi Formu

Adınız Soyadınız:
Okulunuz:
Cinsiyetiniz: Kadın(...), Erkek(...)
Mezuniyet dereceniz: Lisans(...) Yüksek Lisans(...) Doktora(...)
Kıdem yılınız: 1-10(...), 11-20(...), 21 ve üzeri(...)

Ek 7: Öğrenciler İçin Kişisel Bilgi Formu

Adınız Soyadınız:	
Okulunuz:	
Sınıf ve Şubeniz: 5/	Cinsiyetiniz: Kız (.....)
Erkek (.....)	
Sosyal Bilgiler Öğretmeninizin Adı Soyadı:	

Ek 8: Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz – Yeterlik Ölçeği

Ek 1. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Teknoloji Kullanımı Öz - Yeterlik Ölçeği

Madde No	Maddeler
	<i>Lütfen her maddeyi “Sosyal Bilgiler Öğretiminde...”ifadesiyle başlayarak okuyunuz</i>
1	Teknolojiyle ilgili kavram ve kelimeleri anlayabilirim.
2	Teknolojiyi kullanarak dersimi somutlaştırabilirim.
3	Teknoloji yardımıyla dersimi daha eğlenceli hale getirebilirim.
4	Teknoloji konusunda aldığım eğitimi yeterli görmüyorum.
5	Teknolojiyi kullanarak öğrencileri dersime motive edebilirim.
6	Teknolojinin kullanıldığı öğrenme-öğretme süreçlerinde sınıf yönetimini sağlayabilirim.
7	Teknolojiyi kullanmak için gereken bilgi ve beceriye sahibim.
8	Teknolojiyi kullanarak bir öğretim materyalini gereksinimlere uygun olarak düzenleyebilirim.
9	Teknolojiyi kullanarak öğretim süresini en verimli şekilde kullanabilirim.
10	Teknoloji kullanmak için kendimi yeterli görmüyorum.
11	Teknoloji konusunda bir sorunla karşılaştığımda ne yapacağımı bilirim.
12	Öğretim materyalleri (etkinlikleri) geliştirmek için teknolojiden yararlanırım.
13	Dijital materyalleri (dijital harita, dijital resim kitabı vb.) nasıl kullanacağımı bilirim.
14	Teknolojiyi öğrencilerin seviyelerine uygun olarak kullanırım.
15	Teknolojiyle ilgili konularda meslektaşlarıma rehberlik edebilirim (onlara tavsiyede bulunabilirim).
16	Teknoloji kullanımıyla ilgili meslektaşlarımla işbirliği yapabilirim.

Ek 9: Dijital Okuryazarlık Ölçeği

Ek.1 Dijital Okuryazarlık Ölçeği

	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
İnternette bilgiye ulaşmak için arama motorlarını kullanabilirim.					
Arama yaparken bazı filtreleri kullanabilirim (Örneğin: sadece resimlerde, videolarda, haritalarda arama).					
İnternette ulaştığım bilgilerin tamamının güvenilir olmadığını bilirim.					
İnternette ulaştığım bilgilerin güvenilirliğini sağlamak için bilgiyi farklı kaynaklarla karşılaştırabilirim.					
Dosyaları veya içerikleri (ör: metin, resim, müzik, video, web sayfaları) bilgisayarda, tablette ve telefonda kaydedebilirim.					
Kaydettiğim dosya ve içeriklere tekrar ulaşabilirim.					
Cep telefonu, internet e-posta ve sohbet etme programlarıyla iletişim kurabilirim.					
İnternet siteleri üzerinden dosya ve içerik paylaşabilirim (e-postaya resim ve dosya eklemek, Facebook vb sitelerde fotoğraf paylaşmak gibi).					
İnternette başkalarının oluşturduğu/paylaştığı herhangi bir dokümana katkıda bulunabilirim.					
Sosyal ağları (Facebook, Twitter, Instagram vb) kullanabilirim.					
Dijital araçları kullanırken uyulması gereken kuralları bildiğim (ör: yorum yaparken, kişisel bilgi paylaşırken).					
İnternette bilgi aktarımında/paylaşımında bulunabilirim.					
Bilgisayar, akıllı telefon, tablet gibi araçları korumak için şifreler kullanabilirim.					
Kimlik bilgilerimin alınabileceğinin farkında olduğum için kişisel bilgilerimi internette paylaşmamam gerektiğini bilirim.					
Dijital teknolojiyi yoğun kullanmanın sağlığını olumsuz etkileyebileceğini bilirim.					
Teknolojinin çevreye pozitif ve negatif etkilerini anlayabilirim.					
Yeni bir cihaz veya uygulamayı kullanırken teknik bir sorun olduğunda destek ve yardım bulabilirim.					
Dijital teknolojileri kullanırken sıkça ortaya çıkan sorunların çoğunu çözebilirim.					
Dijital teknolojileri kullanırken teknik olmayan problemleri çözebilirim.					
Programlar veya araçların teknolojik problemlerini çözebilirim.					
Teknoloji ile ilgili bir problem ile karşı karşıya olduğumda, problemi çözmek için dijital araçları kullanabilirim.					

Ek 10: Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
FAKTÖRLER					
İLGİ					
1.Sosyal Bilgiler dersinin gelmesini sabırsızlıkla beklerim.					
2.Sosyal Bilgiler dersinde öğretmeninim işleyeceği konuyu merak ederim.					
4.Sosyal Bilgiler dersinde işlenen konuları zevkle dinliyorum.					
6. Sosyal Bilgiler ders saatinin daha çok olmasını isterdim.					
8. Sosyal Bilgiler dersinde bize öğretilenlerden her zaman yararlanacağımı düşünüyorum.					
10. Sosyal Bilgiler dersinde diğer derslere göre daha çok eğleniyorum.					
15. Sosyal Bilgiler dersinin ödevini diğer dersin ödevlerinden önce yapmak isterim.					
16. Sosyal Bilgiler dersinde her zaman başarılı olacağımı düşünüyorum.					
18. Sosyal Bilgiler dersi içerisindeki tarihi konular her zaman ilgimi çekmektedir.					
26. Sosyal Bilgiler dersinin diğer derslerden daha önemli olduğunu düşünüyorum.					
32. Sosyal Bilgiler sınavına çalışmaktan keyif alırım.					
BİLGİYİ KULLANMA					
29. Sosyal Bilgiler sınavından alacağım not umurumda olmaz.					
31. Sosyal Bilgiler dersi sorumlu bir vatandaş olmama katkı sağlıyor.					
36. Sosyal Bilgilerde öğrendiğim bilgileri diğer derslerde de kullanabilirim.					
37. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatta hiçbir işime yaramayacak.					
38. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerimi sadece sınavda kullanacağımı düşünüyorum.					
39. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgilerle hayatın her alanında karşılaşırım.					
40. Sosyal Bilgiler dersinin bizi gerçek hayata hazırladığını düşünüyorum.					
DERSİN İÇERİĞİ					
19. Sosyal Bilgiler dersindeki tarihi konular işlenirken uykum geliyor.					
21.Sosyal Bilgiler dersinde tarihi konular hiç olmasaydı daha güzel olurdu.					
23.Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafi konular işlenirken uykum geliyor.					
25.Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafi konular hiç olmasa daha güzel olurdu.					
35. Sosyal Bilgiler dersindeki konuların seviyeme ağır olduğunu düşünüyorum.					
İSTEKSİZLİK					
3.Sosyal Bilgiler dersinde zaman geçmek bilmiyor.					
7. Sosyal Bilgiler dersinde verilen ödevleri yapmak içimden gelmiyor.					
11. Sosyal Bilgiler dersi bittiğinde kendimi rahatlamış hissediyorum.					
13. Sosyal Bilgiler dersinde verilen ödevleri zorla yapıyorum.					
14. Sosyal Bilgiler dersinin hiç olmasını isterdim.					
17. Sosyal Bilgiler dersi diğer derslere göre çok anlamsız geliyor.					

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Selçuk MACİT	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Atatürk Üniversitesi
Fakülte	Erzincan Eğitim Fakültesi
Bölümü	Sosyal Bilgiler Eğitimi
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
1. Macit, S., Pala, Ş. M., Beydili, H., Yıldız, F., & Şirin, V. (2020). Şehrimiz Erzincan. Milli Eğitim Yayınları. Ankara.	